

ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

เรื่อง โครงการฝึกอาชีพพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนา
และเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ.๒๕๖๔

และ

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

เรื่อง แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน
จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่
อย่างมีประสิทธิภาพ

โดย

นางสาวชญานันท์ เสตะพันธ์
นักวิชาการแรงงานชำนาญการ

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ ๔๑๑ สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

บทคัดย่อ

การจัดทำเอกสารผลงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเข้ารับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ โดยนำเสนอผลงาน ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน เรื่อง โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาทักษะฝีมือให้กับผู้ถูกเลิกจ้างว่างงาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤติเศรษฐกิจ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ๒) นำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงชีพโดยเร็วหลังจบฝึก โดยจัดทำโครงการขอรับการจัดสรรงบประมาณจากโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้กลุ่มแผนงาน/โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนบนพื้นฐานของโอกาสและศักยภาพของท้องถิ่น ในลักษณะโครงการที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Upskill – Reskill – Newskill) และได้รับการจัดสรรงบประมาณจากงบกลางจังหวัดตรัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ การดำเนินโครงการเริ่มตั้งแต่การศึกษาคู่มือการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก จัดทำโครงการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินโครงการ การติดตามประเมินผลหลังการฝึก ซึ่งผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการสามารถช่วยเหลือผู้ถูกเลิกจ้างว่างงาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤติเศรษฐกิจ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จำนวน ๒๔๐ คน ให้ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในสาขาอาชีพต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ ๑๕๑ คน และทำใช้เองเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ๗๖ คน จากการดำเนินงานพบปัญหาอุปสรรคความยุ่งยากในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย (๑) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีความตั้งใจจริงในการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางส่วนคัดเลือกโดยเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานในพื้นที่จึงควบคุมได้ยาก (๒) ระยะเวลาในการดำเนินโครงการสั้นต้องดำเนินการด้วยความเร่งรีบ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การจัดหาวัสดุ และจัดทำเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบ (๓) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การรวมกลุ่มฝึกปฏิบัติทำได้ยากจึงเป็นปัญหาต่อการทดลองปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้ขอประเมินได้มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย (๑) การคัดกรองกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการและพร้อมที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้จริง (๒) กำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้ศึกษาระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง และปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด (๓) ใช้กลไกเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานกำกับดูแลและติดตามประเมินผลเพื่อให้โครงการบรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น (๔) ดำเนินการฝึกตามมาตรฐาน D-M-H-T-T ของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัดโดยจัดหาสถานที่ฝึกเป็นที่โล่ง ให้ผู้เข้ารับการฝึกทำแบบประเมินความเสี่ยงการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ มีการตรวจวัดอุณหภูมิ สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ก่อนเข้าอบรมทุกวัน และการรวมกลุ่มฝึกปฏิบัติกำหนดไม่เกิน ๓ คนต่อกลุ่ม

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน เรื่อง แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการบูรณาการภารกิจช่วยเหลือหลายหน่วยงาน ในการนำแผนงาน/โครงการ จากเมนูแก้จนมาเป็นกรอบแนวทางในการช่วยเหลือ โดยกระทรวงแรงงาน ได้รับมอบหมายแก้ไขปัญหามิติด้านรายได้ในการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในระดับพื้นที่ สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและเครือข่ายขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนมิติด้านรายได้ เป้าหมายให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการงานทำและไม่เลิกงานหรือต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ จากการดำเนินงานพบปัญหาอุปสรรค ดังนี้

- ๑) ข้อมูลการคัดกรองจาก ศจพ.อ. ไม่ชัดเจน เนื่องจากทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ และทีมพี่เลี้ยงที่ลงไปวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ ยังไม่เข้าใจภารกิจของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานครอบคลุมทุกด้าน จึงไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาและจัดวางภารกิจของกระทรวงแรงงานให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้
- ๒) หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ไม่มีหน่วยงานในระดับพื้นที่ ใช้กลไกเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับทีมพี่เลี้ยง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน เข้าไม่ถึงถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้บางคนไม่ทราบภารกิจช่วยเหลือของแต่ละหน่วยงาน จึงไม่สามารถขอรับการช่วยเหลือตามความต้องการได้
- ๓) ขาดการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ของหน่วยงานในสังกัดและภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม มีแต่การช่วยเหลือตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ขอประเมินมีความเห็นว่า แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ จะต้องมีการบูรณาการและประสานการปฏิบัติใน ๔ ขั้นตอน ประกอบด้วย
 - ๑) การบูรณาการข้อมูลและการประสานการช่วยเหลือ เพื่อให้มีข้อมูลที่ต้องครบถ้วนพร้อมนำไปใช้งานได้
 - ๒) การบูรณาการแผนงาน/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงานให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกันไม่เกิดความซ้ำซ้อน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด
 - ๓) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินแผนงาน/โครงการร่วมกับกลไกทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารแผนงาน/โครงการให้ประสบความสำเร็จเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนด และ
 - ๔) การติดตามประเมินผล เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานปัญหาอุปสรรคการดำเนินโครงการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพิจารณาต่อยอดเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือความยั่งยืน

คำนำ

การจัดทำเอกสารผลงานทางวิชาการฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อขอรับการประเมินและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ขอประเมินได้นำเสนอผลงานแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน โดยส่วนที่ ๑ เป็นผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน เรื่อง โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นผลงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยได้นำเสนอผลสำเร็จการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะจากการดำเนินโครงการ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน เรื่อง แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการข้อมูล แผนงาน/โครงการ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติร่วมกับภาคีเครือข่าย และการติดตามประเมินผล เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือด้านแรงงานให้มีอาชีพและรายได้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผู้ขอประเมินหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานทางวิชาการฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงาน และผู้สนใจทั่วไป สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชยวัฒน์ สดตะพันธ์
สิงหาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
ส่วนที่ ๑ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน	
๑. เรื่อง โครงการฝึกอบรมอาชีพพระยะสันเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔	๑
๒. ระยะเวลาการดำเนินการ	๑
๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	๑
๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน	๑๖
๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)	๒๒
๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ	๒๒
๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ	๒๒
๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	๒๓
๙. ข้อเสนอแนะ	๒๓
๑๐. การเผยแพร่ผลงาน	๒๓
๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	๒๓
ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน	
๑. เรื่อง แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ	๒๔
๒. หลักการและเหตุผล	๒๔
๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไข	๒๖
๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๔๘
๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๔๘
บรรณานุกรม	๔๙
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ สรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกอาชีพพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ

๒๐

ตารางที่ ๒ สรุปผลการติดตามหลังการฝึก

๒๑

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑	กระบวนการเสนอโครงการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก	๕
ภาพที่ ๒	ขั้นตอนการดำเนินโครงการฝึกอาชีพพระยะสันเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ	๑๖
ภาพที่ ๓	กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๔๓
ภาพที่ ๔	แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ขจัดความยากจนมิติด้านรายได้	๔๕

ส่วนที่ ๑

ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ เมษายน - ธันวาคม ๒๕๖๔

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ จนถึงปี ๒๕๖๔ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการลงทุนทั่วโลกอย่างรุนแรง รวมถึงประเทศไทย รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตพื้นที่ เพื่อยกระดับความเข้มงวดของการควบคุมโรค ตามผลการประเมินเป็นระยะ ๆ และจากมาตรการล็อกดาวน์ที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ผู้ประกอบการ บางส่วนแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องด้วยวิธีการ เช่น ลดค่าจ้าง การสลับวันทำงาน หรือลดชั่วโมง การทำงาน เป็นต้น หากสถานการณ์ไม่ดีขึ้นอาจใช้มาตรการปลดคนงานหรือปิดกิจการ ซึ่งจาก สถานการณ์ที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔ ส่งผลให้ผู้ใช้แรงงานและบัณฑิตจบใหม่ว่างงานประมาณ ๓.๔ ล้านคน ด้านรายได้พบว่า รายได้ของครอบครัวลดลง รายได้จากการท่องเที่ยวและการส่งออก ซึ่งเป็นรายได้สำคัญของประเทศที่หายไปอย่างฉับพลัน ผู้ประกอบการรายย่อยขาดกำลังทุน ประชาชน ขาดกำลังซื้อ ปัจจัยภายนอกเหล่านี้ไม่อาจเป็นที่พึ่งได้ดังที่เคยเป็นมา

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยจึงต้องหันกลับมาสร้างความเข้มแข็งภายในประเทศอันเป็นไป ตามยุทธศาสตร์ชาติในส่วนของสร้างฐานรากให้มั่นคง ด้วยการเปลี่ยนวิกฤตไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ให้เป็นโอกาสในการสร้างเศรษฐกิจฐานรากในระดับท้องถิ่นและชุมชน ควบคู่ไปกับการกระจายความเจริญ ไปสู่ภูมิภาคในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจใหม่ทั้ง ๔ แห่ง เพื่อให้เติบโตอย่างยั่งยืน รัฐบาลได้มีนโยบายการฟื้นฟู เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อพยุงเศรษฐกิจในภาวะวิกฤตและฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับสู่ภาวะปกติ โดยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ เห็นชอบแนวปฏิบัติการเสนอโครงการพัฒนาและ เสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้กลุ่มแผนงาน/โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและ ชุมชนบนพื้นฐานของโอกาสและศักยภาพของท้องถิ่น: ระดับพื้นที่ วงเงิน ๔๕,๐๐๐ ล้านบาท กำหนดแนวทางให้จังหวัดดำเนินการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณโครงการที่มีลักษณะ ๑) พัฒนาสินค้า ท่องเที่ยว บริการ และการค้า ๒) ยกระดับประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการเกษตร ๓) ส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Upskill – Reskill-Newskill) และ ๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการฟื้นตัวและพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการ ประชุมชี้แจงแนวทางการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกลให้ทุกจังหวัดได้รับทราบ ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้ง ได้มีการจัดประชุมซักซ้อม การจัดทำโครงการในระดับพื้นที่ และมีนโยบายให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการรวบรวมโครงการ แต่ละด้าน โดยในด้านการส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน

เป็นเจ้าภาพหลักในการรวบรวมโครงการ และมีหน่วยงานร่วมดำเนินการ ได้แก่ สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง ซึ่งได้มีการประชุมหารือและกำหนดเป้าหมายการช่วยเหลือร่วมกัน โดยสำนักงานแรงงานจังหวัด ได้รับมอบหมายจัดทำโครงการช่วยเหลือกลุ่มผู้ถูกเลิกจ้าง ว่างาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤติเศรษฐกิจ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เนื่องจากสถานการณ์ด้านแรงงานในจังหวัดตรัง มีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคม จำนวน ๒,๗๐๐ แห่ง ผู้ประกันตน ๙๗,๗๔๖ คน เป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ จำนวน ๔๑,๒๖๓ คน มาตรา ๔๐ (แรงงานอิสระ) ๒๔,๕๕๕ คน แรงงานต่างด้าว ๘,๖๒๐ คน มีลูกจ้างผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ มายื่นขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทน กรณีว่างงานด้วยเหตุสุดวิสัย จำนวน ๒๕,๙๘๐ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ถูกเลิกจ้าง จำนวน ๑๐,๙๑๓ คน นอกจากนั้นยังมีลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งจังหวัดให้ปิดสถานประกอบการ หรือมีความเสี่ยงสูง ถูกกักตัวมายื่นขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนที่ประสบปัญหาทางอาชีพจากสถานการณ์ดังกล่าว จำนวน ๓,๔๖๙ คน (ข้อมูล ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔) จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ประชาชนประสบความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต และการทำงาน แรงงานที่ถูกเลิกจ้างส่วนหนึ่งกลายเป็นแรงงานคืนถิ่นสู่ภาคการเกษตร อีกส่วนรอกกลับเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหลังสถานการณ์คลี่คลาย จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน เพื่อให้แรงงานกลุ่มนี้สามารถสร้างอาชีพ มีงานทำและมีรายได้ ในกรณีนี้ ผู้ขอประเมินได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้จัดทำโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจากโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้กลุ่มแผนงาน/โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนบนพื้นฐานของโอกาสและศักยภาพของท้องถิ่น สอดคล้องกับลักษณะโครงการที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Upskill – Reskill-Newskill) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ส่งเสริมอาชีพให้กับ ผู้ถูกเลิกจ้าง ว่างาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤติเศรษฐกิจ ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ให้มีรายได้สำหรับเลี้ยงชีพโดยเร็ว ๒) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น/ชุมชน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากจังหวัด และได้รับการอนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ จำนวน ๕๘๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งผู้ขอประเมินได้ดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การเสนอขออนุมัติโครงการและงบประมาณ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ และการติดตามประเมินผลโครงการ โดยมีความยุ่งยากและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเสี่ยงในเรื่องการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรม การจัดหาพัสดุ และการจัดทำเอกสาร ให้ถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งได้แก้ไข้ปัญหาโดยการให้ความสำคัญกับการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการขอความร่วมมือจากเครือข่ายในพื้นที่ให้ช่วยกำกับดูแลและติดตามประเมินผลโครงการ โดยผลงานที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการช่วยเหลือเยียวยา ด้วยการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ส่งผลให้สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ มีรายได้ ลดรายจ่าย ลดปัญหาการว่างงานและปัญหาสังคมอื่น ๆ รวมทั้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีการเรียนรู้ในการประสานงานและบูรณาการภารกิจของกระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลให้ประชาชนวัยแรงงานที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านอาชีพได้รับการช่วยเหลือในหลายมิติ

๓.๒ ความรู้ ความชำนาญงาน ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การดำเนินโครงการฝึกอาชีพพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ผู้ขอประเมินได้ศึกษาคู่่มือหลักเกณฑ์การต่าง ๆ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการเสนอโครงการ ตลอดจนได้ได้นำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน สรุปดังนี้

๓.๒.๑ คู่มือการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก (ภายใต้กลุ่มแผนงาน/โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนบนพื้นฐานของโอกาสและศักยภาพของท้องถิ่น:ระดับพื้นที่)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ (Guideline) และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดำเนินโครงการภายใต้กลุ่มแผนงานที่ ๓.๒ ด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นฯ เพื่อให้คณะกรรมการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันระดับจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๒.๑.๑ ลักษณะของโครงการที่เสนอ

โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยดำเนินงานภายใต้แผนงาน ๓.๒ แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ โดยการส่งเสริมตลาดสำหรับผลิต และผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวหรือบริการอื่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งการสร้างการเข้าถึงช่องทางการตลาด พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานคุณภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างงานสร้างอาชีพ โดยต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

(๑) พัฒนาสินค้า ท่องเที่ยว บริการ และการค้า (เช่น สินค้า OTOP ท่องเที่ยวชุมชนในประเทศ การค้าส่งการค้าปลีก เป็นต้น)

(๒) ยกระดับประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการเกษตร (เช่น เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ Smart farming เป็นต้น)

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Upskill-Reskill-New skill) (เช่น อบรมอาชีพพระยะสั้น อบรมยกระดับทักษะฝีมือ เป็นต้น)

(๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการฟื้นตัวและพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน (เช่น ถนนในหมู่บ้าน แหล่งน้ำขนาดเล็ก เป็นต้น)

ทั้งนี้ โครงการหรือกิจกรรมที่เสนอจะต้องเป็นโครงการที่มาจากความต้องการของพื้นที่ (Bottom - up) และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ โดยไม่เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

(๑) ซ้ำซ้อนกับโครงการที่คณะกรรมการ ฯ คณะรัฐมนตรี อนุมัติไปแล้ว เช่น โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนองนา โมเดล” ของกรมส่งเสริมการเกษตรพัฒนาชุมชน เป็นต้น

(๒) การจัดซื้อจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนโดยตรงเพียงอย่างเดียว

(๓) การจัดซื้อจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโครงการ ให้กับส่วนราชการ เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(๔) จ้างที่ปรึกษา งานศึกษาวิจัย และการเดินทางไปต่างประเทศ

(๕) การซ่อม สร้าง ปรับปรุงอาคารสถานที่ส่วนราชการ

(๖) การจ้างแรงงานไปปฏิบัติงานในสำนักงานส่วนราชการ

ในการจัดทำรายละเอียดงบประมาณโครงการ ให้จังหวัดกำหนดงบประมาณรายจ่ายแต่ละรายการ ให้เป็นไปตามบัญชีราคามาตรฐานของสำนักงบประมาณ

๓.๒.๑.๒ กลุ่มเป้าหมายในการเสนอโครงการ

(๑) หน่วยงานของรัฐในจังหวัด

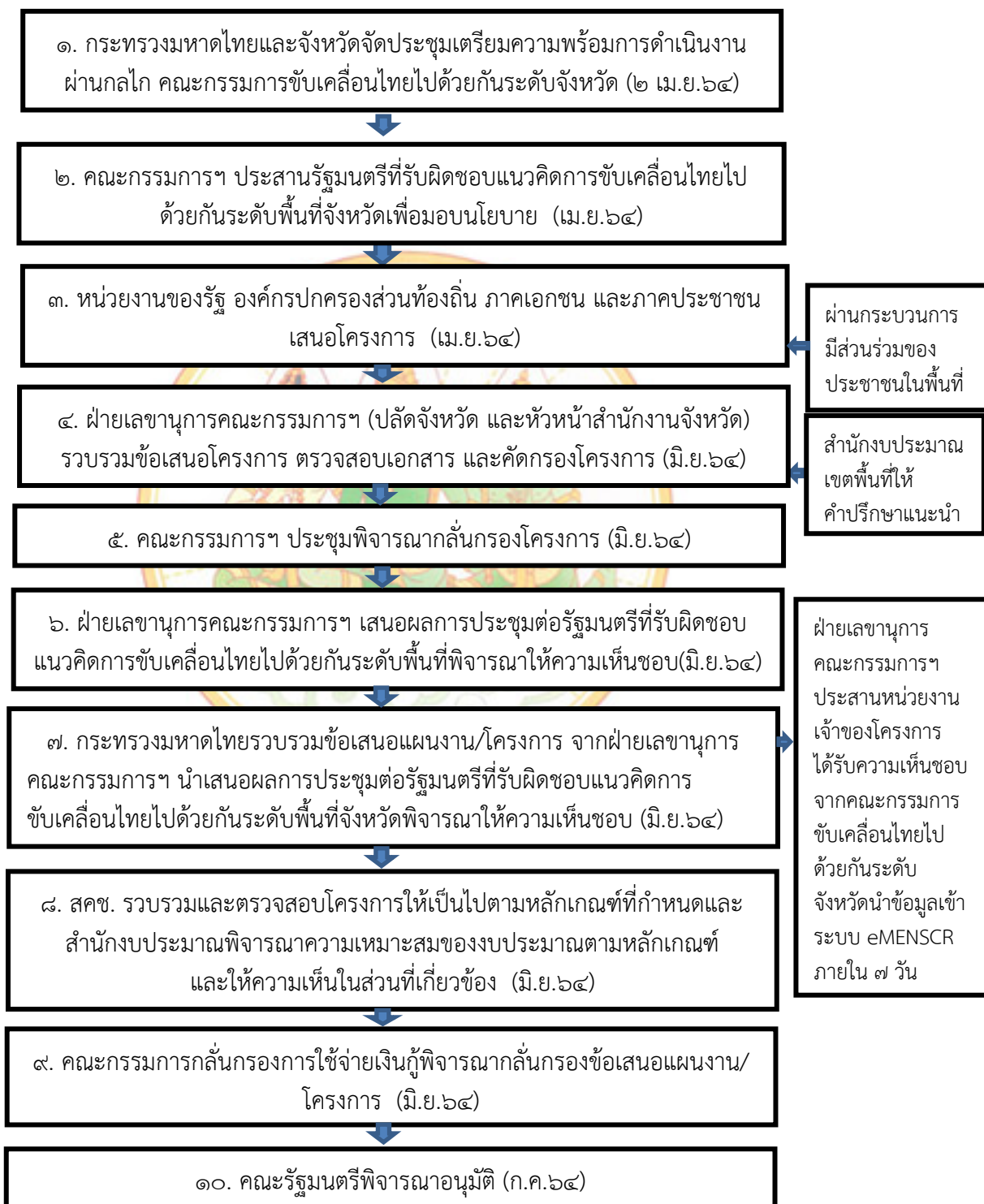
(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับภาคประชาสังคม เครือข่ายภาคประชาชน ภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพกลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเปราะบาง และผู้สูงอายุ จะต้องเสนอโครงการผ่านหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอจังหวัดตามขั้นตอนต่อไป โดยกำหนดให้โครงการที่มาจาก ข้อเสนอของเครือข่ายภาคประชาชน ภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสกลุ่มเปราะบาง และผู้สูงอายุ มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของวงเงินของจังหวัด

๓.๒.๑.๓ กระบวนการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ เศรษฐกิจฐานราก

ภาพที่ ๑ กระบวนการเสนอโครงการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก

ที่มา: คู่มือการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก, ๒๕๖๔ หน้า ๑๙ - ๒๐

ผู้ขอประเมินได้ศึกษาแนวปฏิบัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามคู่มือการเสนอโครงการ มาจัดทำโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวทางการเสนอโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก (ภายใต้กลุ่มแผนงาน/โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน บนพื้นฐานของโอกาสและศักยภาพของท้องถิ่น:ระดับพื้นที่) ขอรับการจัดสรรงบประมาณจากจังหวัด ส่งผลให้โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ได้รับการอนุมัติงบประมาณ จากจังหวัด

๓.๒.๒ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ.๒๕๖๒

ข้อ ๕ การขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้

(๒) เป็นรายจ่ายที่จำเป็น ต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหาย จากภัยพิบัติสาธารณภัยร้ายแรง

ข้อ ๗ การขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้หน่วยรับงบประมาณจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่เสนอของงบประมาณ

(๑) คำชี้แจงเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นในการขอใช้งบประมาณรายจ่าย พร้อมเอกสารประกอบ

(๒) วัตถุประสงค์ของการขอใช้งบประมาณรายจ่ายและความสอดคล้อง ของยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนความมั่นคงคำชี้แจง เกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นในการขอใช้งบประมาณรายจ่าย พร้อมเอกสารประกอบ

(๓) แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ ขอรับจัดสรร เป็นรายเดือน

ข้อ ๑๐ เมื่อหน่วยงานรับงบประมาณได้รับอนุมัติเงินจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นแล้ว ให้ใช้จ่ายตามรายการ วงเงิน และรายละเอียดอื่นใด ที่สำนักงบประมาณกำหนดในการอนุมัติเงินจัดสรร โดยสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานและแผน การใช้จ่ายงบประมาณ

ข้อ ๑๑ เมื่อหน่วยรับงบประมาณใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการ เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับอนุมัติเงินจัดสรรแล้ว หรือดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแล้วมีงบประมาณเหลือจ่ายให้แจ้งสำนักงบประมาณภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบยอดเงินเหลือจ่ายเพื่อดำเนินการนำงบประมาณส่งคืน

ข้อ ๑๓ ให้หน่วยรับงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่าย งบประมาณ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ พร้อมทั้งรายงานปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขเพื่อเสนอรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือรัฐมนตรีที่กำกับดูแล หรือผู้ที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย ให้เป็นผู้กำกับแผนงานบูรณาการกรณีเป็นการดำเนินการภายใต้งานบูรณาการ แล้วแต่กรณี และแจ้งสำนักงบประมาณทราบเพื่อสำนักงบประมาณรายงานผลต่อรัฐมนตรีต่อไป

ผู้ขอประเมินได้ศึกษากับระเบียบการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดทำคำขอของงบประมาณที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน และสามารถเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามวงเงินรายละเอียดการอนุมัติเงินงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณกำหนด พร้อมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางระเบียบการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลางในการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณเสนอจังหวัดเพื่อเสนอรัฐมนตรีที่กำกับดูแลทราบ

๓.๒.๓ การเขียนโครงการจากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

การทำงานขององค์การภาครัฐและเอกชน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือเพื่อการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น มักเริ่มต้นด้วยการกำหนดนโยบายว่าจะดำเนินการอย่างไร ต่อมาเป็นกระบวนการวางแผนที่อธิบายวัตถุประสงค์ชัดเจน มีการจัดลำดับความสำคัญ หลังจากนั้นเป็นกระบวนการจัดทำโครงการภายใต้แผนดังกล่าว ดังนั้น นโยบาย การวางแผน และการเขียนโครงการ จึงมีความสัมพันธ์กันมาก การเขียนโครงการต้องมีความชัดเจนทุกองค์ประกอบ ที่สำคัญมากคือโครงการควรต้องระบุวัตถุประสงค์ ขอบข่ายการทำงาน ขั้นตอนการดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และเกณฑ์การประเมินผลโครงการที่ชัดเจน จะสามารถทำให้แนวคิดของนโยบาย เป็นความจริงได้ในการปฏิบัติ

อติปัตย์ คลีสุนทร (อ้างถึงใน Dye, 1981) ได้กล่าวว่า การทำงานส่วนใหญ่ของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ เริ่มต้นที่การกำหนดนโยบาย (Policy setting) จากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ (Information) รวมทั้งการศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ว่าในช่วงระยะเวลาในอนาคตควรดำเนินการอย่างไร แล้วเลือกว่าจะกระทำหรือเลือกไม่กระทำกิจกรรมบางอย่างให้สาธารณะ

อติปัตย์ คลีสุนทร (อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, ๒๕๕๕) กล่าวถึงนโยบายที่ดีมีลักษณะสำคัญ สรุปได้ ดังนี้ ๑) เป็นลายลักษณ์อักษร กะทัดรัด ๒) มีที่มาจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ ๓) ตอบสนองความจำเป็นที่แท้จริง ๔) ปฏิบัติได้เป็นจริงได้ ประเมินผลได้ ในช่วงเวลาที่ต้องการ ๕) เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม ๖) ไม่ผิดหลักกฎหมายและกฎศีลธรรม และ ๗) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ หลังจากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จัดทำเป็นแผนตอบสนองต่อนโยบายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนต่อมาคือ การวางแผน (planning) ซึ่งเป็นการคิดหาทางหรือหาวิธีการที่จะทำให้ นโยบายเป็นจริงได้ การวางแผนเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงสภาพความเป็นจริงปัจจุบันไปสู่ความคาดหวังที่จะแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในอนาคต ขั้นตอนคือการเตรียมโครงการ ซึ่งจะให้นโยบายและการวางแผนที่เป็นความคิดกลายเป็นความจริง โครงการส่วนใหญ่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ ยกเว้นโครงการที่เป็นเชิงนามธรรม เช่น โครงการพัฒนาจิต โครงการเสริมสร้างระเบียบวินัย (แต่สามารถวัดและประเมินผลได้ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ) แผนงานหนึ่งอาจจะประกอบด้วยหลายโครงการได้

๓.๒.๓.๑ ความหมายของโครงการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๕) ให้ความหมายของโครงการ (Project) ว่า หมายถึง ๑) แนวคิดและการเตรียมการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาทางดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ อย่างแน่ชัดและมีระบบ ๒) กลุ่มของกิจกรรมที่มุ่งวัตถุประสงค์เดียวกัน โดยมีการกำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของการดำเนินการอย่างชัดเจน ๓) ส่วนหนึ่งของแผนงาน (Program)

๓.๒.๓.๒ การเตรียมการเขียนโครงการ

การเตรียมการก่อนเขียนโครงการหรือวางโครงการเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งซึ่งผู้มีหน้าที่ต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลประกอบและควรคำนึงถึงเรื่องที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๑) การเตรียมและเขียนโครงการต้องคำนึงถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ
- ๒) โครงการบางโครงการอาจเกิดขึ้นจากความต้องการในอนาคตแล้วพบว่าจำเป็นที่จะต้องทำโครงการขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นก่อนปัญหาจะเกิด
- ๓) การเตรียมเขียนโครงการในแต่ละขั้นตอนควรคำนึงถึงเค้าโครงใหญ่ ๆ ที่สำคัญ

๓.๒.๓.๓ กระบวนการเขียนโครงการ

อริปิตย์ คลี่สุนทร (อ้างถึงใน ฐาปนา ฉีนไพศาล และ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ, ๒๕๕๓) กล่าวถึงกระบวนการเขียนโครงการเริ่มต้นจากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหา ความต้องการจำเป็นตามกรอบนโยบาย เลือกปัญหา พิจารณาสาเหตุ หรือความต้องการจัดลำดับความสำคัญ แล้วจึงกำหนดแผน กิจกรรมของแผน ศึกษาทรัพยากร ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดแล้วจึงเขียนโครงการตามกิจกรรมสำคัญของแผน หรือการตอบสนองความต้องการจำเป็น ที่ถูกจัดลำดับความสำคัญแล้ว

๓.๒.๓.๔ องค์ประกอบของโครงการ

(๑) ชื่อแผนงาน เป็นการกำหนดชื่อให้ครอบคลุมโครงการเดียวหรือหลายโครงการที่มีลักษณะงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อแก้ไขปัญหหรือสนองนโยบายการพัฒนาพัฒนาที่กำหนดไว้

(๒) ชื่อโครงการ ให้ระบุชื่อโครงการตามความเหมาะสม มีความหมายชัดเจน และเรียกเหมือนเดิมทุกครั้ง จนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ โดยทั่วไปมักไม่นิยมนำวัตถุประสงค์มาเป็นชื่อโครงการ

(๓) หลักการและเหตุผล เป็นการเขียนชี้แจงรายละเอียดของปัญหาและความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นซึ่งจะต้องแก้ไข ตลอดจนชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินงานตามโครงการ และหากโครงการที่จะดำเนินการตามนโยบายสอดคล้องกับแผนจังหวัดหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนอื่น ก็ควรชี้แจงว่าหากไม่ทำโครงการดังกล่าวจะเกิดผลเสียหายโดยตรง หรือผลเสียหายในระยะยาวอย่างไร เพื่อให้ผู้อนุมัติโครงการได้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของโครงการชัดเจนและกว้างขวางขึ้น

(๔) วัตถุประสงค์ เป็นการบอกให้ทราบว่า การดำเนินงานตามโครงการนั้นมีความต้องการให้อะไรเกิดขึ้น วัตถุประสงค์ควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ วัดประเมินผลได้ ในระยะหลัง ๆ นี้ มักจะเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ เขียนให้เป็นรูปธรรมมากกว่าเขียนเป็นนามธรรม

(๕) เป้าหมาย ให้ระบุว่าดำเนินการสิ่งใด โดยพยายามแสดงให้เห็นปรากฏเป็นรูปตัวเลขหรือจำนวนที่จะทำได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การระบุเป้าหมายควรระบุให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความสามารถในการทำงานของผู้รับผิดชอบโครงการด้วย

(๖) วิธีดำเนินการหรือกิจกรรมในการดำเนินงาน คือ งานหรือกิจกรรมซึ่งจะต้องปฏิบัติในการดำเนินโครงการ โดยรวบรวมกิจกรรมทุกอย่างแล้วนำมาจัดลำดับว่าควรจะทำสิ่งใดก่อน - หลัง หรือพร้อม ๆ กัน แล้วเขียนระบุไว้ตามลำดับ รวมไปถึงการประเมินผลที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

(๗) ระยะเวลาการดำเนินโครงการ คือ การระบุระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นเตรียมโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ ปัจจุบันนิยมระบุ วัน - เดือน - ปี ที่เริ่มต้นและเสร็จสิ้น การระบุจำนวนเวลาของโครงการ เช่น ๖ เดือน หรือ ๒ ปี โดยไม่ระบุวัน เดือน ปี ของการเริ่มต้นและสิ้นสุด หรือระบุ ๑ ปี ปึงบประมาณ (ตั้งแต่ตุลาคม - กันยายน) เป็นต้น เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ไม่สมบูรณ์ เสมือนผู้เตรียมโครงการ ยังคิดไม่ชัดเจน

(๘) งบประมาณ เป็นประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของโครงการ ซึ่งควรจำแนกรายการค่าใช้จ่ายให้อย่างชัดเจน เช่น ยอดรายจ่ายค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ค่าตอบแทนวิทยากร บุคลากร เบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าสถานที่ ค่าพาหนะ เป็นต้น งบประมาณค่าใช้จ่ายโดยรวมอาจมีที่มาจากเงิน ๓ ประเภท คือ เงินงบประมาณแผ่นดิน เงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และเงินนอกงบประมาณอื่น ๆ เช่น เงินบริจาคจากเอกชนหรือองค์การเอกชน เป็นต้น

๓.๒.๓.๕ ลักษณะโครงการที่ดี

(๑) มีใช่งานประจำแต่เป็นงานที่จำเป็นต้องทำนอกเหนือจากงานประจำในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อจะสามารถพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนหรือปัญหาระยะยาวขององค์กรหรือของท้องถิ่นได้ โดยมีบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ

(๒) เกิดขึ้นจากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศและการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นเร่งด่วน หากไม่ดำเนินการจะเกิดผลเสียหายรวมทั้งรายละเอียด เนื้อหาสาระครบถ้วน ชัดเจน และจำเพาะเจาะจง

(๓) รายละเอียดโครงการดังกล่าว ต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน เช่น วัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล วิธีการดำเนินการต้องเป็นทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการประเมินผลก็ประเมินตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

(๔) โครงการที่ริเริ่มขึ้นต้องมีผลอย่างน้อยที่สุดอย่างใดอย่างหนึ่งในหัวข้อต่อไปนี้
๑) สนองตอบหรือสนับสนุนนโยบายขององค์กร หรือหน่วยงานระดับกรม กระทรวง จังหวัดหรือนโยบายส่วนรวมของประเทศ ๒) แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด ตรงประเด็น

(๕) รายละเอียดในโครงการมีพอที่จะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นอ่านแล้วเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามโครงการได้

(๖) เป็นโครงการที่ปฏิบัติได้ในช่วงเวลาที่กำหนด โดยบุคคลหรือคณะบุคคลของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และสามารถติดตามและประเมินผลได้ ทั้งระหว่างดำเนินการและเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

(๗) ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งเพื่อการแก้ปัญหาหรือเพื่อการพัฒนา

สรุปการเขียนโครงการ ผู้จัดทำโครงการจะต้องศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนการเขียนโครงการ การสำรวจข้อมูล การสังเกต การประชุมปรึกษา การพบปะพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้จัดทำโครงการมีแนวคิดในการจัดเตรียมโครงการและจะช่วยให้โครงการเป็นไปได้อย่างรอบคอบ เหมาะสม มีน้ำหนัก มีเหตุผล น่าเชื่อถือ คุ่มค่า เป็นประโยชน์ยั่งยืนแท้จริง บางโครงการที่ร่างนโยบายที่มีการศึกษา วิเคราะห์ ไม่ชัดเจนและหากเตรียมการไม่ละเอียดรอบคอบ ผลเสียอาจเกิดขึ้นได้ อย่างน้อยไม่คุ้มทุน หรือไม่คุ้มค่าที่จะลงทุน สูญเสียแรงงาน เสียเวลา ทรัพยากร บางโครงการสำคัญที่ได้มีการเตรียมการอย่างเพียงพอ หรือจัดทำขึ้นโดยเร่งด่วน ขาดการศึกษาปัญหา หรืออุปสรรคหรือผลกระทบอย่างรอบคอบ อาจไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากไม่คุ้มค่าของการลงทุนแล้ว ยังอาจทำให้องค์กรหรือชุมชนต้องประสบปัญหาใหม่ ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการนั้น ๆ ด้วย

ผู้ขอประเมินได้ศึกษาเรียนรู้การเขียนโครงการเริ่มจากการเตรียมการ ศึกษาวิเคราะห์ ปัญหา กระบวนการและองค์ประกอบการเขียนโครงการ พร้อมนำความรู้มาเขียนโครงการให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ขอรับการจัดสรรงบประมาณจากแหล่งงบประมาณอื่น เนื่องจากเป็นโครงการที่มีใช้งานประจำ และเร่งด่วน ส่งผลให้โครงการที่ผู้ขอประเมินจัดทำข้อเสนอได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่

๓.๒.๔ แนวคิดเทคนิคการประสานงาน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า ประสานงาน ไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (อ้างถึงใน รัตนารักษ์ ศรีพยัคฆ์, ๒๕๕๓)

“การประสานงาน” หมายถึง การติดต่อสื่อสารให้เกิดความคิด ความเข้าใจตรงกันในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องทั้งเวลาและกิจกรรมที่จะต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดการงานซ้ำซ้อนขัดแย้งกันหรือเหลื่อมล้ำกัน การประสานงานจึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารและการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กร ความสำเร็จของการประสานงาน เป็นการบอกให้ทราบว่าการทำงานตามโครงการนั้นมีความต้องการให้เกิดอะไร อยู่กับบทบาทและความสามารถของบุคคล

จักรวาล สุขไมตรี (๒๕๖๑) การประสานงาน หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ในการปฏิบัติหน้าที่การงานของบุคลากรในองค์กรตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ในการร่วมกันทำงานให้สอดคล้องกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานที่วางไว้

ปวีณา จันทร์ประดิษฐ์ (๒๕๕๖) ได้ให้ความหมาย การประสานงาน หมายถึง การจัดให้คนในองค์กรสัมพันธ์สอดคล้องกันโดยจะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลัก ต้องมีการจัดระเบียบ วิธีการทำงาน อีกทั้งความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องทั้งเวลา และกิจกรรมที่ ต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยไม่ทำให้เกิดความสับสน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้ เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ทำให้ได้มาซึ่งงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

องค์ประกอบของการประสานงาน

(๑) ความร่วมมือ จะต้องมีความเข้าใจหรือมีการตกลงร่วมกัน มีการระดมความคิด วิธีการ เทคนิคการจัดหาทรัพยากรมาสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ความมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

(๒) จังหวะเวลา ผู้ที่ปฏิบัติงานต้องมีความรับผิดชอบ ทำให้งานนั้นเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลาและสถานที่

(๓) ความสอดคล้องกัน จะต้องพิจารณาความเหมาะสมพอดี ไม่ทำงานซ้อนกัน เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ

(๔) ระบบการสื่อสารที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและราบรื่น โดยข้อความในการสื่อสารระหว่างกันต้องมีความชัดเจน สั้น กระชับ ไม่กำกวม หรือตีความไปได้หลายทาง

(๕) ผู้ประสานงานจะต้องสามารถทำให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานอย่างมีจุดหมายเดียวกัน ตามวัตถุประสงค์ของงานที่กำหนดไว้

ปัจจัยที่จำเป็นต่อการประสานงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรหรือหน่วยงานประเภทใด มีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

(๑) คน หมายถึง ผู้ซึ่งจะทำงานเป็นผลขึ้นมา การประสานงานที่แท้จริง คือ การประสานงานคนให้ร่วมมือ ร่วมกำลังงาน ด้วยการนำเอาความสามารถของคนมาทำให้เกิดผลงาน ในจุดหมายเดียวกัน ความสามารถของคนพิจารณาได้สองด้าน คือ ทางด้านความรู้และด้านความสัมพันธ์ กับผู้อื่น ผู้ประสานงานต้องมีความรู้ ความสามารถและการมองการณ์ไกล มีมนุษยสัมพันธ์ดีมีทัศนคติที่ดี ต่อกันกับผู้ร่วมงานทุกฝ่ายเข้ากันได้ดีมีการพบปะหรือกันอยู่เสมอ

(๒) เงิน หมายถึง ตัวเงินและสิ่งอื่นซึ่งสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้ ในการประสานงานจะต้องมีกำลังเงินสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(๓) วัสดุ หมายถึง สิ่งของเครื่องมือและเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการประสานจะต้อง มีวัสดุอุปกรณ์ช่วยในการประสานงานอย่างเพียงพอ

(๔) วิธีการทำงาน หมายถึง การบริหารงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ที่กำหนดเป็นเป้าหมายไว้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดเจน มีการมอบหมายงาน และการควบคุมงาน การติดต่อสื่อสารที่ดี

การประสานงานอาจทำได้หลายวิธีแต่ละวิธีย่อมให้ผลแตกต่างกันไปสุดแต่เงื่อนไข ของสถานการณ์ที่ผิดแผกแตกต่างกันอาจมีการประสานงานด้วยระบบ หรือประสานงานด้วยคน หรืออาจใช้ ทั้งระบบและคนควบคู่กันไป

การประสานงาน อาจกระทำได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) การประสานงานอย่างเป็นทางการ หมายถึง การประสานงานแบบมีพิธีรีตอง ที่ต้องปฏิบัติ เช่น มีหนังสือติดต่อ หรือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเสนอรายงานเป็นลำดับขั้น เป็นต้น

(๒) การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง การประสานงานแบบไม่มีพิธีรีตอง เพียงแต่ทำความตกลงให้ทราบถึงการที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามจังหวะเวลาเดียวกัน และด้วยวัตถุประสงค์ เดียวกัน การดำเนินการต้องอาศัยความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นการส่วนตัว ไม่มีแบบแผนเป็นการติดต่อ แบบเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน ผลดี ก็คือ สามารถมีความเข้าใจที่ตรงกันและชัดเจนที่สุด เช่น การประสานงานด้วยวาจา ทางโทรศัพท์ หรือการเข้าพบผู้ที่ติดต่อโดยตรง เป็นต้น

สิ่งที่ต้องประสาน

หลักในการประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับแนวทางในการไปสู่การบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม เกิดประสิทธิภาพต่อหน่วยงานและบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่วางไว้ ดังนี้

(๑) วัตถุประสงค์การประสานงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยความร่วมมือและจังหวะเวลาในการปฏิบัติงานจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

(๒) กระบวนการ การประสานงานในเรื่องที่มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการจะต้องกระทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะงานที่มีวัตถุประสงค์ดีแต่มีการปฏิบัติผิดขั้นตอนก็จะทำให้ไม่ได้รับผลตามต้องการ

(๓) เจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ การประสานงานระหว่างคนต้องคำนึงถึงความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน ในเบื้องต้นจะต้องมีการยอมรับระหว่างกันเพื่อจะได้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน ความร่วมมือก็จะเกิดตามมา เจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบในงานที่ต้องร่วมกันทำเป็นทีมก็ต้องให้ความร่วมมือโดยลักษณะของการทำงานอยู่แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ต่างหน่วยงานกันมักจะเข้าใจว่าอยู่ต่างทีมงานกันแท้ที่จริงผู้ซึ่งอยู่ต่างหน่วยงานกัน แต่ต้องติดต่อประสานงานกันก็คือ เป็นทีมงานเดียวกันได้ ทั้งนี้จะต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตรงกัน และรู้บทบาทหน้าที่ของตนในงานที่จะประสานกัน มีความร่วมมือให้แกกัน

(๔) หน่วยงานต่อหน่วยงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่อหน่วยงาน

(๕) นโยบายกับการปฏิบัติ นโยบายถูกกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารสูงสุด การปฏิบัติด้วยวิธีการใด ๆ จะต้องไม่ขัดกับนโยบายแม้จะให้ผลตรงตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมาย โดยมีการประสานนโยบายอันได้แก่ หลักการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติซึ่งต้องทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับรู้มีความเข้าใจ และปฏิบัติถูกต้องตรงกัน เป็นการประสานนโยบายกับการปฏิบัติ

(๖) การปฏิบัติกับการปฏิบัติในการประสานงานใด ๆ จะมีการปฏิบัติหลายกิจกรรมซึ่งแต่ละกิจกรรมก็จะดำเนินไปในแนวทางที่จะให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด แต่ถ้าไม่มีการประสานการปฏิบัติก็อาจจะไม่สอดคล้อง ไม่ถูกจังหวะเวลา และเป็นผลให้งานโดยรวมเสียหายได้

เทคนิคการประสานงานที่ดี

การประสานงานที่ดีนั้น ต้องพิจารณารูปแบบของการประสานให้เหมาะสม การประสานงานระหว่างคนต้องคำนึงถึงความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน ในเบื้องต้นจะต้องมีการยอมรับระหว่างกันเพื่อจะได้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน ความร่วมมือก็จะเกิดตามมา การประสานงานที่ดีจะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ได้รับการประสาน อันจะส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งวิธีการประสานงานมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สรุปการประสานงาน เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ความจริงใจความอดทนอดกลั้น ความยิ้มแย้มแจ่มใส ในการติดต่อกับบุคคลอื่น เพื่อขอรับการสนับสนุน ขอความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การประสานงานที่ดี ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคนทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุ และสิ่งต่าง ๆ ในการทำงานทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความกลมเกลียวความเข้าใจอันดีและความสามัคคี อีกทั้งช่วย ขจัดข้อขัดแย้งในการทำงาน ป้องกันการก้าวก่ายหน้าที่ ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมล้ำกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริงและปัญหาของหน่วยงานอื่นนำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และสู่ทางการปรับปรุงงานต่อไป

ผู้ขอประเมินได้นำความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการประสานงาน นำมาใช้ในการติดต่อ ประสานงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือ อาสาสมัครแรงงาน ผู้นำชุมชนในพื้นที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม เช่น วิทยากร ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม เป็นต้น ทำให้ทุกส่วนมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ เป็นอันเดียวกัน ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง ส่งผลให้การดำเนินโครงการฝึกอบรมพระยะสันเพื่อส่งเสริม การมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการฯ

๓.๒.๕ แนวคิดการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเป็นหนึ่งในกระบวนการส่งเสริมอาชีพที่มีการกำหนด แนวทาง วิธีการ ขั้นตอน และรูปแบบต่าง ๆ ในการยกระดับรายได้และสร้างความมั่นคงในอาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพมีความมั่นใจว่าถ้าได้นำไปใช้และปฏิบัติจะทำให้การประกอบอาชีพของตนเองมีความมั่นคง ยิ่งขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ดังนี้

(๑) การส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีความรู้ และทักษะในการ ประกอบอาชีพให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ได้แก่ สนับสนุนการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และให้ความช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและ ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

(๒) การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุน การพัฒนาและพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ได้แก่ การส่งเสริมการประกอบอาชีพ ของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อยกระดับทักษะของคนในชุมชน และการส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน อีกทั้งการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ ของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น ให้สามารถเข้าสู่ตลาดงานเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนี้

(๑) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน เป็นต้น

(๒) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การประกอบอาชีพของผู้ประกอบการผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอุตสาหกรรม (cluster) ในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการในการเพิ่มสร้างศักยภาพการบริหารจัดการให้กับชุมชน ในการประกอบธุรกิจ การสนับสนุนการประกอบธุรกิจแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เกี่ยวกับภาคการเกษตรที่สำคัญ ดังนี้

(๑) เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน ได้แก่ การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในภาคเกษตรระดับลุ่มน้ำและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร การกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดในพื้นที่

(๒) สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้วิชาการ นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการปรับระบบการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัยและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย ได้แก่ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาปัจจัย การผลิต เทคโนโลยี การเพาะปลูกให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้าที่เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ และพัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เป็นรูปธรรม อาทิ การจัดทำแปลงต้นแบบผ่านศูนย์เรียนรู้และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น

(๓) ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลทั้งในกลุ่มสินค้าที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร อาทิ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ยา พลังงานทดแทน วัสดุชีวภาพ และการพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพ แบบมีส่วนร่วมให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดภายในและต่างประเทศ และในพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้ เป็นต้น

(๔) เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม อาทิ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืชและทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (zoning) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต การบริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจรโดยแปรรูปสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและความต้องการของผู้บริโภคในตลาด และพัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตรโดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ และเป็นเจ้าของในการพัฒนาการเกษตรของตนและภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นและเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่ การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ความสามารถ ในการยกระดับการผลิต แปรรูปการตลาดและการบริหารจัดการ การสนับสนุน การเพิ่มรายได้จากอาชีพนอกภาคเกษตร และการเข้าถึงเครือข่ายพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้ระบุแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส สตรีและผู้สูงอายุ การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพ ของผู้ประกอบการ ระดับชุมชน มีศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนและสนับสนุนช่องทางการตลาด แหล่งทุน และโอกาสในการประกอบอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน และการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ด้วยการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม อาทิ ยกระดับการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาดและการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้ เป็นต้น

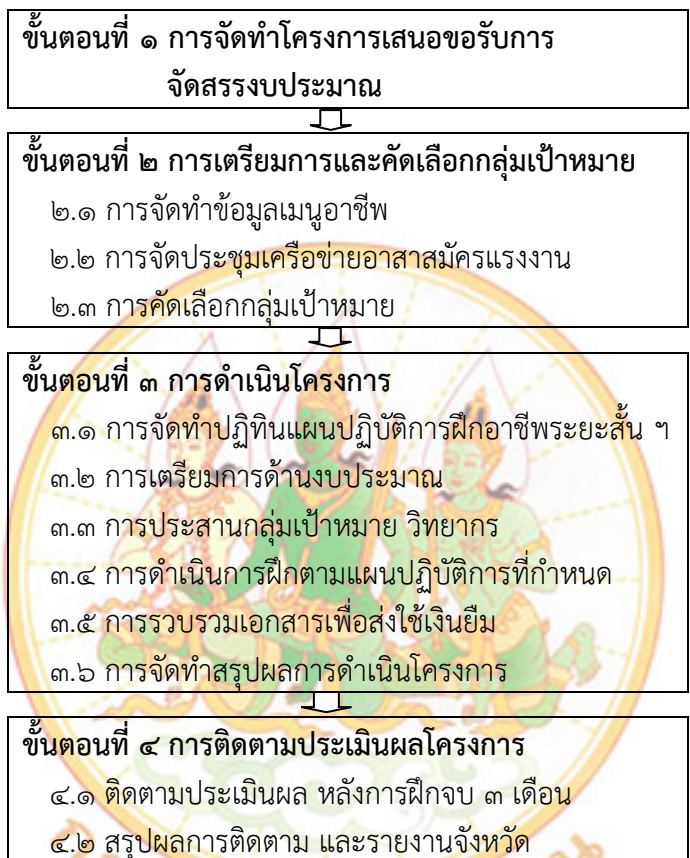
ผู้ขอประเมินได้นำความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำโครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางด้านการส่งเสริมอาชีพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการพัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ รองรับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต

กระทรวงแรงงาน

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

การดำเนินโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ผู้ขอประเมินได้ดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินงานตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ ๒ ขั้นตอนการดำเนินโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ

โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การจัดทำโครงการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ

๔.๑.๑ ผู้ขอประเมินได้เข้ารับฟังการประชุมชี้แจงแนวทาง หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเสนอโครงการจากกระทรวงมหาดไทยผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล

๔.๑.๒ เข้าร่วมการประชุมซักซ้อมการจัดทำโครงการจากผู้ว่าราชการจังหวัด โดยจังหวัดได้มอบหมายให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักรวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนของข้อเสนอโครงการตามลักษณะโครงการ/กิจกรรม ๔ ด้าน โดยด้านส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Upskill-Reskill-Newskill) มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตรัง รวบรวมข้อเสนอโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๓ หน่วยงานเสนอโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง ได้มีการประชุมหารือและกำหนดเป้าหมายการช่วยเหลือร่วมกัน โดยสำนักงานแรงงานจังหวัด ได้รับมอบหมายให้จัดทำโครงการช่วยเหลือกลุ่มผู้ถูกเลิกจ้าง ว่างานผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤติเศรษฐกิจและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๔.๑.๔ จัดทำโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ตามแบบฟอร์มที่กำหนด ได้แก่ แบบข้อเสนอโครงการ (แบบ ๑, แบบ ๒) แบบแสดงรายละเอียดงบประมาณ และแบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จัดส่งให้สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตรัง เจ้าภาพหลักด้านการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวบรวมจัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการ ฯ คณะกรรมการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันจังหวัดตรัง

๔.๑.๕ ผู้ขอประเมินนำเสนอรายละเอียดโครงการต่อที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันระดับจังหวัด เมื่อผ่านการอนุมัติจากจังหวัดแล้ว ฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมเสนอกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติงบประมาณ โดยสำนักงานแรงงานจังหวัดตรังได้รับการอนุมัติโครงการฯ งบประมาณจำนวน ๕๘๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

๔.๒ ขั้นตอนการเตรียมการและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒.๑ การจัดทำข้อมูลเมนูอาชีพ (Shopping List) โดยรวบรวมข้อมูลอาชีพอิสระจากเว็บไซต์กรมการจัดหางาน <http://www.doe.go.th> และข้อมูลอาชีพที่คาดว่าจะสามารถสร้างรายได้กับผู้ฝึกในจังหวัด นำมาวิเคราะห์โอกาสการนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้หลังฝึกจบ ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดและสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตรัง สรุปคัดเลือกหลักสูตรมาจัดทำเป็นเมนูอาชีพ (Shopping List) เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ จำนวน ๑๖ หลักสูตร ได้แก่

๔.๒.๑.๑ หลักสูตรเทคนิคการจัดดอกไม้ประดิษฐ์ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติในการจัดดอกไม้สดและแห้งแบบแจกัน แบบช่อ ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ระยะเวลาการฝึก ๓๐ ชั่วโมง (๕ วัน)

๔.๒.๑.๒ เทคนิคการผูกผ้าและพับผ้าแบบต่างๆ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการผูกผ้าลายต่าง ๆ และการผูกผ้าในงานพิธี ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๓ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้า ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติของที่ระลึกจากผ้า เช่น กระเป๋าเป้ กระเป๋าถือ กระเป๋าตังค์ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๔ การปักลวดลายลูกปัดบนผ้าปาเต๊ะ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการปักลูกปัดบนผ้าปาเต๊ะ ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๕ การทำซูชิและขนมทาโกยากิ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทำซูชิหน้าต่าง ๆ และ ขนมทาโกยากิ ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๖ การทำขนมไทยและอาหารว่างจัดประชุม ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทำขนมไทยและอาหารว่างสำหรับการจัดประชุม เช่น เปียกปูน เม็ดขนุน ปุยฝ้าย ขนมสอดไส้ เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๗ การทำของชำร่วยและของที่ระลึก ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทำของที่ระลึก จากผ้าขนหนู ลูกบิด คริสตัล เช่น กระเป๋า พวงกุญแจ ตุ๊กตา เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๘ การปูกระเบื้อง ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการปูกระเบื้อง การคิดคำนวณต้นทุน การคำนวณพื้นที่ และการเลือกวัสดุ เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๙ ศิลปะการทำกาแฟม้ออาซีฟ (บาริสต้า) ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการคัดเลือกวัสดุ การชงกาแฟ ร้อน เย็น รูปแบบต่าง ๆ ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๐ การผสมเครื่องตีแบบต่าง ๆ (บาร์เทนเดอร์) ฝึกภาคทฤษฎี ในการคัดเลือกวัตถุดิบ สูตรการชงเครื่องดื่มและฝึกปฏิบัติชงเครื่องดื่มสูตรต่าง ๆ ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๑ การแปรรูปอาหาร/ถนอมอาหาร ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการแปรรูปอาหาร ได้แก่ ไก่/ปลาหยอง ปลาแผ่น และการถนอมอาหารจากวัตถุดิบที่มีในพื้นที่ ได้แก่ มะละกอ สับปะรด มะม่วง กลั้วย กวน ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๒ การจัดชั้นหมาก ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการจัดชั้นหมากแบบโบราณ แบบสากล (ชั้นหมากเอก โท) การคัดเลือกวัตถุดิบใส่พานชั้นหมาก ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๓ การทำบัวลอยน้ำขิง-งาดำ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทำบัวลอย น้ำขิง งาดำ ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๔ การทำขนมทองม้วน ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการการทำทองม้วน แบบแผ่น แบบม้วน หลากหลายรสชาติ เช่น รสฟักทอง ใบเตย หมูหยอง งาดำ เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๕ การทำหมูปู/หมูสวรรค์/หมูหยอง/เนื้อสวรรค์ ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทำหมูปู/หมูสวรรค์/หมูหยอง/เนื้อสวรรค์ ระยะเวลาการฝึก ๓ วัน (๑๘ ชั่วโมง)

๔.๒.๑.๑๖ การแกะรูปหนังตะลุง ฝึกภาคทฤษฎีและปฏิบัติการแกะรูปตัวเอกของหนังตะลุง เช่น ตัวฤๅษี ตัวพระ ตัวนาง เป็นต้น ระยะเวลาการฝึก ๕ วัน (๓๐ ชั่วโมง)

๔.๒.๒ การจัดประชุมเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการ พร้อมมอบหมายให้อาสาสมัครแรงงานระดับตำบล นำตัวอย่างเมนูอาชีพ (Shopping List) สืบหาความต้องการฝึกอาชีพในกลุ่มเป้าหมาย ผู้ถูกเลิกจ้าง ผู้ว่างงาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤตเศรษฐกิจ และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และสำนักงานแรงงานจังหวัดได้รับสมัครผ่านสื่อออนไลน์ google form และเว็บไซต์สำนักงาน ฯ โดยมีผู้สนใจสมัครเข้ารับการฝึกอาชีพหลักสูตรต่าง ๆ ผ่านช่องทางอาสาสมัครแรงงาน และสื่อออนไลน์ จำนวน ๒๗๕ คน

๔.๒.๓ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒.๓.๑ ดำเนินการคัดกรองในเบื้องต้น โดยพิจารณาข้อมูลจากใบสมัครผู้เข้ารับการฝึก ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร เช่น อาชีพ การศึกษา อายุผู้สมัคร หลักสูตรที่ต้องการเข้ารับการฝึก และการนำความรู้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกจบ เป็นต้น พร้อมสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ รายบุคคล นำมาวิเคราะห์ศักยภาพ ความพร้อมของผู้สมัครเข้าร่วมโครงการคัดเลือกคงเหลือจำนวน ๒๕๐ คน และประกาศรายชื่อผู้ที่มีสิทธิเข้ารับการฝึกอาชีพและรายชื่อสำรองเพื่อมียกเลิกการเข้าร่วมโครงการ

๔.๒.๓.๒ ประสานแกนนำอาสาสมัครแรงงานในพื้นที่ นัดหมายผู้มีสิทธิเข้ารับการฝึกอาชีพ ตามประกาศสำนักงานแรงงานจังหวัด ลงพื้นที่ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การเข้าร่วมโครงการ

๔.๒.๓.๓ กลั่นกรองศักยภาพของผู้ผ่านการคัดกรองตามข้อ ๔.๒.๓.๑ และคัดเลือก กลุ่มเป้าหมายผู้ที่พร้อมฝึกและนำไปประกอบอาชีพจริง โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความสมบัติสอดคล้อง กับเป้าหมายของโครงการ การลงพื้นที่พบปะกลุ่ม และข้อมูลจากใบสมัคร จำนวน ๑๒ หลักสูตร ๒๔๐ คน จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในระบบ Excel

๔.๓ ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

๔.๓.๑ จัดทำปฏิทินแผนปฏิบัติการฝึกอาชีพระยะสั้น ระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑๒ หลักสูตร

๔.๓.๒ การเตรียมการด้านงบประมาณ โดยขอยืมเงินงบประมาณจากจังหวัดนำเข้าบัญชี เงินนอกงบประมาณของสำนักงานแรงงานจังหวัด และเจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานจังหวัดที่รับผิดชอบ โครงการยืมเงินนอกงบประมาณจากสำนักงานแรงงานจังหวัดเพื่อดำเนินโครงการ

๔.๓.๓ การประสานกลุ่มเป้าหมาย วิทยากร จัดหาวัสดุการฝึก พร้อมกำหนด วัน เวลา และสถานที่ฝึก

๔.๓.๔ การดำเนินการฝึกตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด จำนวน ๑๒ หลักสูตร/๒๔๐ คน โดยทุกหลักสูตรกำหนดให้มีการเพิ่มความรู้ด้านการตลาดเพื่อประกอบอาชีพ และส่งเสริมการออมเพื่อสร้าง หลักประกันที่มั่นคง โดยประสานเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดตรัง ให้ความรู้สิทธิประโยชน์และ รับสมัครผู้ประกันตนประกันสังคม มาตรา ๔๐

๔.๓.๕ การรวบรวมเอกสารเพื่อส่งใช้เงินยืม โดยรวบรวมเอกสาร หลักฐาน ส่งใช้เงินยืมจังหวัด ประกอบด้วย

๔.๓.๕.๑ ทะเบียนฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการ

๔.๓.๕.๒ บัญชีลงเวลาการปฏิบัติงานผู้เข้าร่วมโครงการ

๔.๓.๕.๓ สำรองความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรม

๔.๓.๕.๔ ภาพกิจกรรมการดำเนินโครงการ

๔.๓.๕.๕ ใบสำคัญการจ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ค่าสมนาคุณวิทยากร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าอาหารกลางวัน เป็นต้น

๔.๓.๗ การจัดทำสรุปผลการดำเนินโครงการเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์รายงานให้จังหวัดตรังทราบ รายละเอียดตามสรุปผลการดำเนินงานตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ สรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ

ที่	หลักสูตร	พื้นที่ดำเนินการ			เป้าหมาย (คน)	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ			
๑	เทคนิคการจัดแจกันดอกไม้ประดิษฐ์แบบสร้างสรรค์	-	ทับเที่ยง	เมือง	๒๐	๔๖,๙๖๐	๒๕ - ๒๙ ต.ค.๖๔
๒	เทคนิคการผูกผ้าพิธีและพับผ้าแบบต่าง ๆ	๗	น้ำพุด	เมือง	๒๐	๓๖,๒๐๐	๒๙ ก.ย.- ๑ ต.ค.๖๔
๓	การทำขนมไทยและอาหารว่างจัดประชุม	-	ทับเที่ยง	เมือง	๒๐	๔๖,๙๙๔	๒๙,๓๐ ก.ย. ๑,๒,๔ ต.ค.๖๔
๔	การทำซูชิแบบต่าง ๆ และขนมทำโยโยกิ	๗	ย่านตาขาว	ในควน	๒๐	๓๖,๑๙๔	๑-๓ ต.ค.๖๔
๕	ช่างปุกระเบื่อง	๕	ทุ่งกระปือ	ย่านตาขาว	๒๐	๔๗,๐๐๐	๔-๘ ต.ค.๖๔
๖	ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้า	๔	นาข้าวเสียว	นาโยง	๒๐	๔๖,๕๙๐	๑๑ - ๑๕ ต.ค.๖๔
๗	ศิลปะการทำกาแพม้ออาชีพ (บาร์สต้า)	๖	นาโยงใต้	นาโยง	๒๐	๗๑,๐๐๐	๑๑ - ๑๕ ต.ค.๖๔
๘	การผสมเครื่องดื่มแบบต่าง ๆ (บาร์เทนเดอร์)	๗	นาโยงเหนือ	นาโยง	๒๐	๔๙,๙๖๑	๑๘ - ๒๐ ต.ค.๖๔
๙	การทำของขำร่วยและของที่ระลึก	-	วังมะปรางเหนือ	วังวิเศษ	๒๐	๔๗,๐๐๐	๑๘ - ๒๒ ต.ค.๖๔
๑๐	การจัดชั้นหมาก	๒๑	เขาวิเศษ	วังวิเศษ	๒๐	๓๖,๑๔๐	๒๐ - ๒๒ ต.ค.๖๔
๑๑	การปักกลดลายลูกปัดลงบนผ้าปาเต๊ะ	๒	ทุ่งต้อ	ห้วยยอด	๒๐	๔๖,๙๔๐	๒๕ - ๒๙ ต.ค.๖๔
๑๒	การแปรรูปอาหาร/ การถนอมอาหาร	๓	บ้านควน	เมือง	๒๐	๓๕,๔๗๕	๒๖ - ๒๘ ต.ค.๖๔
รวม					๒๔๐	๕๔๖,๔๒๔	
งบบริหารจัดการ						๓๑,๖๐๐	
รวมงบประมาณทั้งสิ้น						๕๗๘,๐๒๔	

๔.๔ ขั้นตอนการติดตามประเมินผลโครงการ

๔.๔.๑ ติดตามประเมินผลการนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังการฝึกจบ ๓ เดือน โดยประสานเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานในพื้นที่สำรวจการนำความรู้ไปประกอบอาชีพของผู้ผ่านการฝึกประเมินจาก ๒ ประเด็น คือ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่ายโดยการทำใช้เองในครัวเรือน

๔.๔.๒ สรุปผลการติดตามการนำไปประกอบอาชีพหลังจบฝึก ๓ เดือน รายงานจังหวัดทราบ

ตารางที่ ๒ สรุปผลการติดตามผลหลังการฝึก

ที่	หลักสูตร	พื้นที่ฝึก อำเภอ	ผู้จบฝึก (คน)	ผลการติดตามหลังการฝึก			
				นำไปประกอบอาชีพ (คน)	ทำใช้ในครัวเรือน (คน)	ลดรายจ่าย (บาท)	รายได้เพิ่มต่อเดือน (บาท)
๑	เทคนิคการจัดดอกไม้ประดิษฐ์	เมือง	๒๐	๘	๑๐	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐
๒	เทคนิคการผูกผ้า	เมือง	๒๐	๑๒	๘	๕๐๐	๒,๐๐๐
๓	ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้า	นาโยง	๒๐	๑๗	๓	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐
๔	การปักลวดลายลูกบิดบนผ้าปาเต๊ะ	ห้วยยอด	๒๐	๑๒	๘	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๕	การทำซูชิและขนมทาโกยากิ	ย่านตาขาว	๒๐	๑๕	๕	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๖	การทำขนมไทยและอาหารว่างจัดประชุม	เมือง	๒๐	๑๐	๑๐	๑,๐๐๐	๒,๐๐๐
๗	การทำของขำร่วยและของที่ระลึก	วังวิเศษ	๒๐	๑๕	๕	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐
๘	การปูกะเบื้อง	ย่านตาขาว	๒๐	๑๐	๑๐	๒,๐๐๐	๓,๐๐๐
๙	การผสมเครื่องดื่มแบบต่าง ๆ (บาร์เทนเดอร์)	นาโยง	๒๐	๑๒	๘	๒,๐๐๐	๓,๐๐๐
๑๐	ศิลปะการทำกาแฟมืออาชีพ (บาริสต้า)	เมือง	๒๐	๑๕	๕	๑,๐๐๐	๒,๕๐๐
๑๑	การแปรรูปอาหาร/ถนอมอาหาร	วังวิเศษ	๒๐	๑๕	๕	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐
๑๒	การจัดชั้นหมาก	วังวิเศษ	๒๐	รวมกลุ่ม ๑ กลุ่ม ๑๐ คน	-		๒,๐๐๐
			๒๔๐	๑๕๑	๗๖	๑,๑๐๐	๒,๓๐๐
รวม (%)			๑๐๐	๙๔.๕๘			

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ

สำนักงานแรงงานจังหวัดตรัง ได้ดำเนินโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ภายใต้โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ จำนวน ๑๒ รุ่น ๒๔๐ คน

๕.๒ เชิงคุณภาพ

๕.๒.๑ ร้อยละ ๘๐ ของผู้ผ่านการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ นำความรู้ที่ได้จากการฝึกไปประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่ม และทำใช้เองทำให้ลดรายจ่ายในครัวเรือน

๕.๒.๒ จากการสำรวจมีความพึงพอใจผู้เข้ารับการฝึก จำนวน ๑๒ รุ่น/๒๔๐ คน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ ๙๔.๕๘

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ การนำไปใช้ประโยชน์

๖.๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย ผู้ถูกเลิกจ้าง ว่างาน ผู้ประสบความเดือดร้อนด้านอาชีพจากวิกฤตเศรษฐกิจ และผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาด้วยการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ส่งผลให้มีทักษะฝีมือสูงขึ้น สามารถสร้างงานสร้างอาชีพ มีรายได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้านอาชีพได้ทันท่วงที และสามารถลดรายจ่ายจากการทำใช้เองภายในครัวเรือน ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนให้มีความคล่องตัว ลดปัญหาการว่างงาน และปัญหาสังคมอื่น ๆ

๖.๑.๒ เจ้าหน้าที่ที่มีการเรียนรู้ในการประสานงานและบูรณาการภารกิจของกระทรวงแรงงาน ร่วมกับหน่วยงานภายนอก สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลให้ประชาชนวัยแรงงานที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านอาชีพได้รับการช่วยเหลือในหลายมิติ

๖.๒ ผลกระทบ

แรงงานกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทุกกลุ่ม มีอาชีพ มีงานทำ ทำให้มีรายได้เพิ่ม และลดรายจ่ายสามารถทำใช้เองในครัวเรือน ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางส่วนคัดเลือกโดยเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานในพื้นที่จึงควบคุมได้ยาก กลุ่มเป้าหมายบางคนอาจสนใจฝึกอาชีพแต่ไม่มีความตั้งใจจริงจะนำไปประกอบอาชีพจึงทำให้ไม่สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ในการสร้างอาชีพและรายได้เพิ่ม

๗.๒ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการสั้นต้องดำเนินการด้วยความเร่งรีบ ทำให้เกิดความเสี่ยงในเรื่องของการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม การจัดหาวัสดุ และจัดทำเอกสารถูกต้องตามระเบียบ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรมการรวมกลุ่มฝึกปฏิบัติทำได้ยากจึงเป็นปัญหาต่อการทดลองปฏิบัติ

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ คัดกรองกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการและพร้อมที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้จริง นอกจากนี้พิจารณารายละเอียดจากใบสมัคร ประชุมกลุ่ม หรือสอบถามทางโทรศัพท์เพิ่มเติมแล้ว พร้อมทั้งเน้นย้ำอาสาสมัครแรงงานคัดกรองกลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมในการประกอบอาชีพจริงเข้ารับการอบรม

๙.๒ กำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้ศึกษาทำความเข้าใจระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง และปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการเบิกจ่ายงบประมาณ

๙.๓ ขอความร่วมมือกลไกเครือข่ายในพื้นที่กำกับดูแลและติดตามประเมินผลเพื่อให้โครงการบรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

๙.๔ ดำเนินการฝึกตามมาตรฐาน D-M-H-T ของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด โดยจัดหาสถานที่ฝึกเป็นที่โล่ง ให้ผู้เข้ารับการฝึกทำแบบประเมินความเสี่ยงการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ มีการตรวจวัดอุณหภูมิ สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ก่อนเข้าอบรมทุกวัน และการรวมกลุ่มฝึกปฏิบัติกำหนดไม่เกิน ๓ คนต่อกลุ่ม

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน

- ไม่มี -

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

๑๑.๑ นางวรรณิ ขำเกลี้ยง ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญการ
สัดส่วนผลงานร้อยละ ๑๐

๑๑.๒ นางสาวจรรุวรรณ พิชัยรัตน์ ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ ส ๓ สัดส่วนผลงานร้อยละ ๑๐

ส่วนที่ ๒

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

๑. เรื่อง แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. หลักการและเหตุผล

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมไทยได้เผชิญกับความท้าทายหลายครั้ง ทั้งวิกฤติเศรษฐกิจ การเงินโลก เหตุการณ์มหาอุทกภัย ความไม่สงบทางการเมือง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ครั้งนี้ ได้สร้างความเสียหายต่อตลาดแรงงานอย่างรุนแรงส่งผลกระทบต่อรายได้ ทำให้ประสบปัญหาความยากจนเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ระบุข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ความยากจนของไทยว่าจำนวนคนยากจนในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔.๘ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนคนจนที่ร้อยละ ๖.๘๔ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖.๒๔ ในปี ๒๕๖๒ หรือมีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้น ๐.๕ ล้านคนจากปีก่อน เมื่อตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังไป ๗ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ สมัยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จนถึงปัจจุบันพบว่า ในปี ๒๕๕๗ ประเทศไทยมีจำนวนคนจนทั้งสิ้น ๗.๑ ล้านคน ก่อนลดลงมาอยู่ที่ ๔.๘ ล้านคนในปี ๒๕๕๘ ส่วนในปี ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๕.๘ ล้านคน ปี ๒๕๖๐ อยู่ที่ ๕.๓ ล้านคน ก่อนจะปรับเพิ่มขึ้นมาในปี ๒๕๖๑ อยู่ที่ ๖.๗ ล้านคน ส่วนในปี ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่จะเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ประเทศไทยมีจำนวนคนยากจนลดลงจากปีก่อน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๔.๓ ล้านคน และเมื่อเกิดการระบาดของไวรัสโควิดในปี ๒๕๖๓ ทำให้มีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้นอยู่ที่ ๔.๘ ล้านคน ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย มีการดำเนินงานในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และการศึกษา ดำเนินการโดยกระทรวงหรือหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรงในมิตินั้น ๆ ตามอำนาจหน้าที่ และความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่มีกลไกการกำกับดูแล ติดตาม และบูรณาการ การดำเนินงานขจัดความยากจนในภาพรวม นอกจากนี้มาตรการ/โครงการ เพื่อขจัดความยากจน ของแต่ละหน่วยงานส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอแนวทางจากระดับนโยบายสู่ระดับพื้นที่ หรือผ่านองค์กร ชุมชนเป็นหลัก รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนในทุกมิติ โดยจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) และจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ เป็นกลไก ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนทุกช่วงวัย นำไปสู่วิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ข้อมูลครัวเรือนยากจน จากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytical Platform) เป็นฐานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ตอบสนองนโยบายรัฐบาลโดยมีคำสั่ง ที่ ๑๗๑๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครศรีธรรมราช (ศจพ.จ.) ขับเคลื่อนแก้ไขปัญหา ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเชิงบูรณาการ “นครแก้จน ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อพัฒนาคุณภาพของครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ยากจนใน ๕ มิติ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยใช้ข้อมูล TPMAP ปี ๒๕๖๕ พร้อมมอบหมายหน่วยงานสนับสนุนขับเคลื่อน ศจพ.จ. ด้านบุคลากร งบประมาณ แผนงาน/โครงการ กิจกรรมตามเมนูแก้จนในภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ๕ มิติ ในกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการประชุมจาก ศจพ.อ.แล้ว โดยกระทรวงแรงงาน ได้รับมอบหมายแก้ไขปัญหาในมิติด้านรายได้

สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับมอบอำนาจในฐานะผู้แทนกระทรวงแรงงาน ในเขตพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านแรงงานในการส่งเสริมอาชีพและรายได้ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวงแรงงานและนโยบายรัฐบาล ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโดยใช้กลไก อาสาสมัครแรงงาน บูรณาการทำงานร่วมกับ ศพจ.ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และทีมพี่เลี้ยง แก้ไขปัญหา ตาม (เมนูแก้จน) มิติรายได้ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการแก้ไขปัญหาขจัดความยากจน ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน เป็นไปในลักษณะต่างหน่วยต่างทำขาดการบูรณาการข้อมูล/ แผนงาน/โครงการ ร่วมกันอย่างจริงจังส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เฉพาะด้านแก้ปัญหาได้ เฉพาะส่วน ยังไม่สามารถไปถึงเป้าหมายการเสริมสร้างความเป็นอยู่ ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ ผู้ขอประเมินจึงขอเสนอแนวคิดการพัฒนาปรับปรุงงาน เรื่องแนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการข้อมูล แผนงาน/โครงการ และประสานความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ภาคีเครือข่าย มีการกำหนดเป้าหมายวางแผนการแก้ปัญหาร่วมกัน ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีฐานข้อมูล TPMAP ที่สมบูรณ์ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ครัวเรือนตกเกณฑ์ความยากจนมิติด้านรายได้ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการหางานทำ การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน ได้รับความช่วยเหลือ ครอบคลุม ทุกครัวเรือน รวมทั้งจะทำให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อผลักดันแผนงาน/โครงการด้านแรงงานให้ตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชน ส่งผลต่อภาพลักษณ์อันดีของกระทรวงแรงงานให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร ระดับกระทรวง จังหวัด และประชาชนในพื้นที่

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข

๓.๑ บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

๓.๑.๑ บทวิเคราะห์

จากข้อมูลในระบบTPMAP (Thai People Map and Analytice Platform ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕) จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครัวเรือนตกเกณฑ์ความยากจน ใน ๕ มิติ จำนวน ๓๑,๖๗๙ ครัวเรือน แยกเป็นด้านสุขภาพ ๖,๐๙๐ ครัวเรือน ด้านความเป็นอยู่ ๘,๘๓๔ ครัวเรือน ด้านการศึกษา ๔,๐๖๑ ครัวเรือน ด้านรายได้ ๑๒,๕๘๓ ครัวเรือน และด้านการเข้าถึงบริการแห่งรัฐ ๑๑๑ ครัวเรือน เมื่อวิเคราะห์ปัญหาความยากจนส่วนใหญ่เป็นปัญหาเชิงซ้อนเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ความไม่พร้อมในการพัฒนาตนเอง การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ภัยธรรมชาติ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่มีอาชีพและรายได้ เป็นต้น ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวข้องกับภารกิจหลายหน่วยงานเนื่องจาก ๑ ครัวเรือนประสบปัญหามากกว่า ๑ ปัญหา จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกันทำงานหลายภาคส่วน และสำคัญที่สุดครัวเรือนยากจนต้องมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ และยังมีสาเหตุอื่นที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการเข้าไม่ถึงต้นเหตุของปัญหาในเชิงลึก รวมทั้งขาดเครื่องมือในการคัดกรองติดตามปัญหา และการประสานความช่วยเหลือ ดังนั้นเพื่อให้การช่วยเหลือบรรลุตามวัตถุประสงค์เกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณ ต้องหาคำตอบให้ได้ใน ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑) ใครคือคนจน ๒) คนจนต้องการอะไร/ มีปัญหาอะไร ๓) จะช่วยเหลือคนจนให้หลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

จากสภาพปัญหาข้างต้น สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนมิติด้านรายได้ เป้าหมายให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการงานทำ และไม่เลือกงาน หรือต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ ดังนี้

(๑) เข้าร่วมการประชุม/ประสานศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.จ) เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานของจังหวัด

(๒) จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานของจังหวัดให้อาสาสมัครแรงงานพร้อมมอบหมายให้ประสานศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) และมอบหมายอาสาสมัครแรงงานระดับตำบลประสานทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ และทีมพี่เลี้ยงเพื่อร่วมวางแผนและลงพื้นที่วิเคราะห์ปัญหาความยากจนในมิติด้านรายได้

(๓) จัดประชุมหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดเพื่อหารือแนวทางการดำเนินงานและทบทวนกลุ่มเป้าหมายการให้บริการด้านแรงงานตามแผนงาน/โครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติราชการด้านแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ โดยใช้ข้อมูลของ ศจพ.อ.จากระบบ TPMAP (ฟุงเป้า) กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหาร่วมกับอาสาสมัครแรงงานและทีมพี่เลี้ยง ให้ครอบคลุมและตรงกับปัญหาของครัวเรือน (เมนูแก้งาน)

(๔) ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน นำบริการด้านแรงงานลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือตามข้อมูลที่ได้รับการรับรองจาก ศจพ.อ. หรือจากทีมพี่เลี้ยง โดยใช้แนวทางเมนูแก้งานในมิติด้านรายได้ ที่กระทรวงแรงงานเป็นเจ้าภาพหลัก ให้กับบุคคลที่ต้องการงานทำและไม่เลือกงาน หรือต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ

(๕) รายงานผลการดำเนินงานให้ทีมพี่เลี้ยงในระดับพื้นที่ นำไปบันทึกในระบบ Logbook เพื่อปรับปรุงข้อมูลรายบุคคล/ครัวเรือน ให้เป็นปัจจุบัน และรายงานผลการดำเนินงานให้ที่ประชุม ศพจ. และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงแรงงานและสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานทราบ

จากการขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงานในการส่งเสริมอาชีพและรายได้พบประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการนำบริการด้านแรงงานสู่กลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ ดังนี้

๑) ข้อมูลการคัดกรองจาก ศพจ.อ. ไม่ชัดเจน เนื่องจากทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ และทีมพี่เลี้ยง ที่ลงไปวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ ไม่เข้าใจภารกิจของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ครอบคลุมทุกด้าน จึงไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาและจัดวางภารกิจของกระทรวงแรงงานให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

๒) หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานไม่มีหน่วยงานในระดับพื้นที่ ใช้กลไกเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับทีมพี่เลี้ยง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน เข้าไม่ครอบคลุมทั่วถึง ทำให้บางคนไม่ทราบภารกิจบริการช่วยเหลือของแต่ละหน่วยงานจึงไม่สามารถขอรับการช่วยเหลือตามความต้องการได้

๓) ขาดการบูรณาการแผนงานด้านแรงงานของทุกหน่วยงานในสังกัดและภาคีเครือข่าย ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม มีแต่การช่วยเหลือตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

อย่างไรก็ตาม สำนักงานแรงงานจังหวัดในฐานะผู้แทนกระทรวงแรงงานในระดับจังหวัด จะต้องขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการด้านแรงงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายรัฐบาล กระทรวงแรงงาน ภายใต้ภาวะคุกคามจากภายนอก เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภาวะค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าปลีก และการประกอบอาชีพของประชาชนให้ยากลำบากเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นปัญหาซ้ำเติมความยากจนลงไปอีก ผู้ขอประเมินเห็นว่าสำนักงานสำนักงานแรงงานจังหวัด จำเป็นต้องเป็นกลไกหลักในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและภาคีเครือข่ายในการดำเนินการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีรายได้ในระยะเร่งด่วน โดยต้องปรับวิธีการทำงานเชิงรุกเพิ่มขึ้น มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบข้อมูลข่าวสารเข้าถึงบริการด้านแรงงาน ครอบคลุมทั่วถึง มีการบูรณาการข้อมูล แผนงาน/โครงการร่วมกัน การผนึกกำลังทำงานร่วมกันเป็นทีม มีระบบข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้ รวมทั้งมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปลุกฝังให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จะทำให้การบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน นโยบายรัฐบาล และกระทรวงแรงงาน

๓.๑.๒ แนวความคิด

แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ขอประเมินได้ศึกษาแนวคิดหลักวิชาการต่าง ๆ และประสบการณ์การทำงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล กระทรวงแรงงาน ดังนี้

๓.๑.๒.๑ แนวคิดการบูรณาการ

ความหมาย การบูรณาการ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายในลักษณะใกล้เคียงกัน ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๔๖) ให้ความหมายของ การบูรณาการ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Integration มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Integrate คำว่า บูรณาการ ในความหมายทั่วไป หมายถึง การทำสิ่งที่ยกพร่องให้สมบูรณ์แบบ โดยการเพิ่มเติมบางส่วนของขาดอยู่ให้สมบูรณ์หรือการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองส่วนเพื่อทำให้เป็นส่วนประกอบใหญ่ของทั้งหมด ดังนั้น การบูรณาการเป็นการเชื่อมสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามาเป็นส่วนประกอบกับอีกสิ่งหนึ่งให้มีความสมบูรณ์กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่กว่า

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, (๒๕๖๒) ได้ให้ความหมาย บูรณาการ (Integration) หมายถึง การผสมผสานองค์ความรู้ตั้งแต่ ๒ องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างลงตัวและเป็นระบบ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่เชื่อมโยงอย่างบูรณาการตอบสนองต่อความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (๒๕๔๖) คู่มือคำอธิบายและแนวปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กล่าวถึงการบริหารราชการแบบบูรณาการ หมายถึง การร่วมมือในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันหรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ภารกิจที่สำคัญของรัฐ ในแต่ละด้านเกิดผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวมและมีความประหยัด โดยใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จากการร่วมมือปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยในพระราชกฤษฎีกาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดแนวทางไว้ในมาตรา ๑๐ ดังต่อไปนี้

“ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกันโดยมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการแบบบูรณาการในจังหวัดหรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ เพื่อให้การบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัด หรือในต่างประเทศแล้วแต่กรณี สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ครบถ้วนตามความจำเป็นและบริหารราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ประโยชน์ของการบูรณาการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๔๖) ได้กล่าวถึง แนวคิดการบูรณาการถูกนำมาใช้ในการบริหารราชการของรัฐบาลด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การบริหารราชการระดับจังหวัดที่ปรับเปลี่ยนการบริหารงานแบบแยกส่วนมาเป็นการบริหารงานแบบบูรณาการ (CEO) การที่หน่วยงานนำหลักการบูรณาการมาใช้ในการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

(๑) เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเกิดการรวมงานที่ใกล้เคียงกัน ให้เป็นสิ่งเดียวกันเกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่ โดยดูคุณภาพพร้อมทั้งหมด และมองปัญหาได้ถูกจุด โดยใช้ความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับระบบหรือปัจจัยต่าง ๆ ให้มีมุมมองที่กว้างครบถ้วน

(๒) สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน การสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากร ทำให้มีทรัพยากรเหลือใช้อย่างอื่นได้ เป็นต้น

(๓) พนักงานทำงานได้ง่าย สะดวก มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะปรับอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ

(๔) ลดความสูญเปล่าของเวลา ความซ้ำซ้อน ในการบริหารช่วยให้การแก้ไขปัญหาในงานได้อย่างเบ็ดเสร็จเชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ ให้มีมุมมองอย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง

(๕) ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจติดตาม และตรวจประเมินผลที่ต้องดำเนินการ ตรวจติดตามและประเมินผลที่ละกิจกรรม หากมีการบูรณาการกิจกรรมหรือโครงการทำให้ดำเนินการ ติดตามและตรวจประเมินผลเพียงครั้งเดียวสามารถตอบได้หลายเป้าหมาย

(๖) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในองค์กร

(๗) ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ บุคคลที่มีความคิดแบบบูรณาการ จะช่วยลดความผิดพลาดจากการตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ มีความเข้าใจเรื่องที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง และกว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้การตัดสินใจในเรื่องเล็กเกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่โดยดูภาพพร้อมทั้งหมด ก่อนตัดสินใจ และมองปัญหาได้ถูกจุดรู้จุดเชื่อมโยงและผลกระทบ

(๘) การบูรณาการเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลม ในการปรับตัวเองอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้ไหวพริบปฏิภาณ สติปัญญา และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ให้เข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์

(๙) ช่วยขจัดความขัดแย้ง เนื่องจากการบูรณาการทำให้เกิดความเชื่อมโยง แนวคิดต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสมบูรณ์

(๑๐) รู้จุดเชื่อมโยงของงานและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน เบ็ดเสร็จ เชื่อมโยงงานต่าง ๆ อย่างลงตัว

สรุปได้ว่า “การบริหารราชการแบบบูรณาการ” คือ การบริหารที่ทุกหน่วยงานทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์หลักเป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน ทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายการทำงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลัก ทั้งในลักษณะของการทำงานข้ามกระทรวง กระทรวงเดียวกันแต่ต่างกรม หรือกรมเดียวแต่ต่างกอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย (Network)

ผู้ขอประเมินเห็นว่าการขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงานเพื่อจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่ ไม่สามารถดำเนินการหน่วยงานเดียวได้ ต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ทั้งการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณ บุคลากร เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน โดยการสร้างเครือข่ายการทำงานกับฝ่ายต่าง ๆ ร่วมปรึกษาหารือ วิเคราะห์ภารกิจ กำหนดเป้าหมาย ทิศทางการทำงานภายใต้เป้าหมายเดียวกัน เกิดความร่วมมือร่วมใจ ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานด้านแรงงาน โดยสำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เกิดผลสัมฤทธิ์และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

๓.๑.๒.๒ แนวคิดการพัฒนาทีมงาน

ความหมายการพัฒนาทีมงาน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

สุนันทา เลานันท์ (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึง ทีม หมายความว่ากลุ่มบุคคลผู้มีพลัง มีความผูกพัน รับผิดชอบที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน สมาชิกในทีมเป็นผู้ที่ร่วมทำงานด้วยกัน ได้ดี และรู้สึกเพลิดเพลินที่จะทำงานนั้น สามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง

วิชัย โสสุวรรณจินดา (๒๕๓๕) ได้แสดงทัศนะว่า ทีมงานนั้นเกินความหมายมากกว่ากลุ่มคนที่มารวมกันเฉย ๆ เพราะทีมงานจะรวมความถึงความเป็นผู้นำกลุ่ม กระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม การใช้ทรัพยากรของกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการผสมผสานสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งจะมีผลต่อการทำงานร่วมกัน เป้าหมายของการสร้างทีมงานจึงเป็นการสร้างทีมงาน ที่มีการทำงานอย่างมีชีวิตชีวา แทนที่จะเป็นเหมือนเครื่องจักร และมีการประสานการทำงานของสมาชิกทุกคนในทีมให้มุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาจากความหมาย ดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ทีม หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่ทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ร่วมงานต่างมีความพอใจในการทำงานนั้น สำหรับการสร้างทีมงานนั้น สรุปได้ว่า หมายถึง ความพยายามทำให้กลุ่มสามารถเรียนรู้การวินิจฉัยปัญหา เพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการทำงานให้ดีขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้จะมีผลต่อการทำงานให้เสร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น ผู้บริหารงานที่จะประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องหล่อหลอมทีมงานให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันรู้จักหาวิธีจูงใจที่เขาเหล่านั้นทำงานด้วยความสมัครใจและเต็มใจ

วัตถุประสงค์ของการสร้างทีมงาน

จุดเน้นของการสร้างทีมงาน คือ การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน การสร้างทีมงาน จึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

- (๑) เพื่อสร้างความไว้วางใจกันในหมู่สมาชิกทีมงาน
- (๒) เพื่อแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันสมาชิกของทีมจะทำงานได้ดีขึ้นเมื่อมีการเปิดเผยจิตใจต่อกัน เมื่อมีปัญหาจะได้ช่วยกันแก้ไข
- (๓) เพื่อเสริมสร้างทักษะความเชี่ยวชาญให้มากขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการใช้ศักยภาพของทีมงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- (๔) เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในทางสร้างสรรค์แก่องค์กร
- (๕) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นและข่าวสารของผู้อื่นอย่างตั้งใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

- (๖) เพื่อพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาร่วมกัน
- (๗) เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล
- (๘) เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้สมาชิกของทีม
- (๙) เพื่อเสริมสร้างขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
- (๑๐) เพื่อปรับปรุงการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดในภาพรวม

ความสำคัญของการสร้างทีมงาน

- (๑) งานบางอย่างไม่สามารถทำสำเร็จเพียงคนเดียว
- (๒) งานที่เร่งด่วนต้องระดมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด
- (๓) งานบางอย่างต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญจากหลายฝ่าย
- (๔) งานที่หลายหน่วยรับผิดชอบร่วมกันต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่าย
- (๕) มีงานที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อแสวงหาแนวทาง วิธีการและเป้าหมายใหม่
- (๖) หน่วยงานต้องการสร้างบรรยากาศของความสามัคคีให้เกิดขึ้น

ส่วนประกอบของทีม

ในการทำงานเป็นทีมจะต้องประกอบด้วย หัวหน้าทีม สมาชิกทีมงาน และเลขานุการ ทุกคนจะมีการสื่อสารกันแบบ ๒ ทิศทาง (Two ways communication) ได้แก่ การส่งข้อมูล และการรับข้อมูล ทั้งการสื่อสารกับหัวหน้าและกับสมาชิกด้วยกันเองตลอดเวลา แต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

๑) หัวหน้าทีม

๑.๑) หัวหน้าทีมมีคุณลักษณะ ดังนี้

- ๑.๑.๑) เป็นที่ยอมรับนับถือของสมาชิกในกลุ่มด้วยความจริงใจ
- ๑.๑.๒) เปิดเผย จริงใจ ซื่อสัตย์ และเป็นกันเอง
- ๑.๑.๓) ไม่ใช่อิทธิพลครอบงำกลุ่ม เป็นประชาธิปไตย ไม่เผด็จการ
- ๑.๑.๔) มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในงานสูง
- ๑.๑.๕) สามารถดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๑.๖) ไม่ผูกขาดการเป็นผู้นำกลุ่มตลอดเวลา
- ๑.๑.๗) พร้อมให้ความช่วยเหลือกลุ่ม

๑.๑.๘) สามารถสื่อสารผลงานของทีมให้สาธารณชนเข้าใจได้

๑.๑.๙) มีวุฒิภาวะทางสังคม

๑.๑.๑๐) มีแรงจูงใจและแรงขับทางด้านความสำเร็จสูง

๑.๒) บทบาทและหน้าที่สำคัญของหัวหน้าทีม

๑.๒.๑) รับนโยบายจากองค์กร

๑.๒.๒) กำหนดเป้าหมาย แนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติ

๑.๒.๓) มอบหมายงานแก่สมาชิก

๑.๒.๔) สร้างบรรยากาศด้วยการจูงใจ เสริมแรง ให้กำลังใจ

๑.๒.๕) ใช้เทคนิคเผชิญความขัดแย้งไม่ว่าเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว

๑.๒.๖) อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ

๑.๒.๗) ประเมินผลงานและผู้ร่วมงาน

๒) สมาชิกของทีมงาน

๒.๑) คุณลักษณะของสมาชิกของทีมงาน

๒.๑.๑) สามารถรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนและของกลุ่ม

๒.๑.๒) เป็นผู้รู้จักฟัง รู้จักพูด และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

๒.๑.๓) ยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก

๒.๑.๔) เคารพมติของกลุ่ม และป้องกันมิให้เบี่ยงเบนมติของกลุ่มออกไป

๒.๑.๕) เป็นผู้เสียสละ อาสาช่วยทำงานทุกด้าน

๒.๑.๖) กล้าแสดงความคิดเห็น

๒.๒) บทบาทและหน้าที่สำคัญของสมาชิก

๒.๒.๑) รับมอบหมายงานจากหัวหน้าทีม

๒.๒.๒) ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายของทีมงาน

๒.๒.๓) ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

๒.๒.๔) เป็นผู้ตามที่ดี

๒.๒.๕) ตั้งใจจริงในการทำงาน

๒.๒.๖) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

๒.๒.๗) คำนึงถึงความสำคัญของทีมงาน

๓) เลขานุการ

๓.๑) คุณลักษณะของเลขานุการกลุ่ม

๓.๑.๑) มีความสามารถในการเขียนหนังสือดี

๓.๑.๒) สามารถจับประเด็นการพูด การปรึกษาหารือของกลุ่มได้ดี

๓.๑.๓) สามารถสรุปผลการประชุมและทำรายงานให้สมาชิกได้ทราบ

๓.๑.๔) สามารถเขียนแผนผัง กราฟ ชาร์ท ได้

๓.๑.๕) มีความรู้และประสบการณ์ในการเสนอรายงานอย่างมีแบบแผน

๓.๒) บทบาทและหน้าที่สำคัญของเลขานุการ

๓.๒.๑) รับคำสั่งจากหัวหน้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๒) ส่งข่าวสารที่รับมาไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๓) ประสานงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและถ่ายทอดสิ่งผู้ใต้บังคับบัญชา
เสนอให้นายได้รับรู้

๓.๒.๔) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแบบสร้างสรรค์ต่อทุก ๆ คน

สุนันทา เลาพันธ์ (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึง กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ
และความร่วมมือที่ดีต่อกัน

(๑) ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยด้วยอารมณ์เบิกบาน

(๒) ให้ความสำคัญแก่ผู้อื่น รับฟังความคิดเห็น

(๓) แสดงกิริยาสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน

(๔) วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล

(๕) อุดหนุนและควบคุมอารมณ์ได้

(๖) รู้จักยกย่องชมเชยผู้อื่นตามโอกาสอันควร

(๗) มีความจริงใจต่อผู้อื่น

(๘) มีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ดี

(๙) มีความมั่นใจในตนเอง

(๑๐) รู้จักให้ความช่วยเหลือ และแสดงน้ำใจต่อผู้อื่น

(๑๑) มีความรอบรู้

(๑๒) รู้จักขอโทษเมื่อทำผิด

(๑๓) มีความเป็นกันเอง และเปิดเผยในระดับที่เหมาะสม

บุญช่วย สายราม (๒๕๕๙) ได้เสนอแนวคิดกลยุทธ์พื้นฐานสำหรับการสร้างทีมงาน
ที่มีประสิทธิภาพดังนี้ ทักษะการสร้างทีมงานที่มีความจำเป็นสำหรับนำองค์กร ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการ
ผู้ประกอบการหรือผู้บริหารหน่วยงานทุกประเภท ล้วนต้องอาศัยทักษะการสร้างทีมงานขั้นพื้นฐาน
เพื่อให้สามารถกำหนดความสำเร็จของโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ ขององค์กร หลายโครงการ
หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือความสำเร็จ เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม
และทีมงานที่ยิ่งใหญ่ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร การทำงานเป็นทีม
ทำให้ทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะเป็นการประสบความสำเร็จ
ด้วยตัวของบุคคลเอง องค์กรและกลุ่มที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่
การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเกิดความคิดสร้างสรรค์และเกิดความรู้สึกรักของการเป็นเจ้าของในผลงาน
ร่วมกันของทีมงาน ซึ่งโดยทั่วไปนั้นจำเป็นต้องอาศัย ๘ กลยุทธ์ขั้นพื้นฐานสำหรับการสร้างทีมงาน
ที่มีประสิทธิภาพ คือ

๑) การมีเป้าหมายร่วมกันความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ จะต้องมีความหมาย
เดียวที่ชัดเจน มีการสื่อสารวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีมงาน

๒) การมีเป้าหมายชัดเจน การสื่อสารที่ชัดเจนจะช่วยให้สมาชิกในทีมมีความเข้าใจ
ของวัตถุประสงค์โดยรวม และจำเป็นต้องมีการสื่อสารบ่อย ๆ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน
ในด้านต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๓) การมีความมุ่งมั่นของสมาชิกในทีมแต่ละคน สำหรับกลุ่มคนที่ทำงานเป็นทีมงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความมุ่งมั่นของสมาชิกในทีม การปฏิบัติงานเป็นทีมส่วนมากล้มเหลวก็เพราะการขาดของความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของสมาชิกในทีมงาน

๔) การปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุด เป้าหมายของการทำงานเป็นทีม คือการรวมกลุ่มบุคคลที่มีทักษะเฉพาะที่จะบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกัน ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานของทีมงานขึ้นอยู่กับทักษะของสมาชิกในทีมแต่ละคน โดยการประกันประสิทธิภาพการทำงานของสมาชิกทุกคน จึงจะส่งผลการทำงานร่วมกันของทีมนั้นมีประสิทธิภาพ

๕) สมาชิกในทีมมุ่งความสำเร็จร่วมกัน ทักษะคติดของบุคคลเป็นสิ่งที่เข้าใจยากที่สุด การปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายหรืองานที่มีความท้าทาย ผู้นำทีมจึงต้องกระตุ้นจิตใจสมาชิกของทีม และกำหนดตัวบุคคลให้เหมาะสมกับทักษะการปฏิบัติงาน

๖) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในทีม การสื่อสารเป้าหมายของการปฏิบัติงานกับมวลสมาชิกในทีมเป็นสิ่งสำคัญ โดยอาศัยเครื่องมือหลายชนิด เช่น อีเมล โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการจึงเป็นทางเลือกของผู้นำสมัยใหม่ในการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก โดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างความเป็นกันเองแบบไม่ต้องเป็นทางการในการสื่อสาร

๗) เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม ผู้นำทีมสามารถบอกได้เมื่อทีมงานได้ใช้เวลาาร่วมกันทั้งในการทำงานและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ ทีมที่ประสบความสำเร็จและสามารถคาดหวังผลสำเร็จร่วมกัน ปัจจัยที่สำคัญก็คือการที่สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และเป็นเจ้าภาพร่วมกันในทุก ๆ งาน

๘) การมีภาวะผู้นำร่วม การปฏิบัติงานร่วมกันของสมาชิกในทีมต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญเฉพาะของสมาชิกแต่ละคน การปรับเปลี่ยนบทบาทผู้นำทีมโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้ความเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานนั้น สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพของงานและทำให้สมาชิกของทีมเห็นคุณค่า และมีความภูมิใจในตนเองและสมาชิกในทีม

สรุปสาระสำคัญของการทำงานระบบทีม ทุกคนในทีมจะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน มุ่งมั่นร่วมแรงร่วมใจบรรลุเป้าหมายให้ได้ระบบการทำงานที่ชัดเจน ทุกคนรู้หน้าที่ ปฏิบัติภารกิจให้ดีที่สุด สามัคคีให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูล ผลักดันกันและกัน รวมถึงชื่นชมความสำเร็จร่วมกันร่วมภาคภูมิใจด้วยกัน

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ขอประเมินเห็นว่าการทำงานแก้ไขปัญหาความยากจนมีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายหรือหลายคนมาทำงานร่วมกัน มีการบูรณาการภารกิจการช่วยเหลือมากกว่า ๑ หน่วยงาน จำเป็นต้องมีทีมงานที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้าน จึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การแก้ไขปัญหา เพื่อรวมพลังขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

๓.๑.๒.๓ แนวคิดการสร้างเครือข่าย

คำว่า “เครือข่าย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ ว่า “Network” มีผู้ให้ความหมายดังนี้

ชนิภูมิต กัญจนรังสินนท์ (๒๕๕๑) “เครือข่าย” คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้ หากมองในเชิงโครงสร้าง “เครือข่าย” หมายถึง กลุ่มของจุดต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมต่อกันด้วยเส้นจุดต่าง ๆ ที่ว่านี้ คือ บุคคลหรือกลุ่ม

ส่วนเส้นที่เชื่อมต่อนี้ หมายถึงความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ มีต่อกัน เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของกลุ่มแต่กลุ่มไม่ใช่เครือข่ายเสมอไป

นฤมล นิราทร (๒๕๔๓) “เครือข่าย” คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยประเด็นที่สำคัญ คือ

(๑) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ

(๒) กิจกรรมที่ทำจะต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

(๓) การเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวของ ตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายไม่ได้หมายถึงการจัดการให้คนมานั่ง “รวมกัน” เพื่อพูดคุยสนทนากันเฉย ๆ โดยไม่ได้ “รวมกัน” ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เปรียบเหมือนการเอาก้อนอิฐมากองรวมกันย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การเชื่อมโยงเข้าหากันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเอาอิฐแต่ละก้อนมาก่อกันเป็นกำแพง โดยการประสานอิฐแต่ละก้อนเข้ากันอย่างเป็นระบบ และไม่ใช่เป็นแค่การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วย และไม่ใช่การรวบรวมรายชื่อบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันไว้ในมือเพื่อสะดวกแก่การติดต่อ การมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนหาสมาชิกเพิ่มขึ้น ยิ่งได้รายชื่อมา มากก็ยิ่งทำให้เครือข่ายใหญ่ขึ้น การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการขยายวงใส่อิฐ ให้โตขึ้นเพื่อจะได้บรรจุอิฐได้มากขึ้น แต่กองอิฐในวงก็ยิ่งวางระเกะระกะขาดการเชื่อมโยงประสานกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เครือข่าย ต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้ว เครือข่ายก็อาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมีการกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาว การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้ และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (synergy) ใน ลักษณะที่ มากกว่า $๑+๑ = ๒$ แต่ต้องเป็น $๑+๑ > ๒$ เรียกว่าเป็น “พลังทวีคูณ” ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน เป็นเครือข่าย ต้องดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

นฤมล นิราทร (๒๕๔๓) ให้ความหมาย “การสร้างเครือข่าย” หรือ "Networking" ก็คือกิจกรรมในการก่อให้เกิดกลุ่ม (ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มองค์กร กลุ่มบุคคล) ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ ในการแลกเปลี่ยนการจัดกิจกรรมหรือการผลิต ระหว่างองค์กรสมาชิกนอกจากนี้

ชนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (๒๕๕๑) ให้ความหมาย “การสร้างเครือข่าย” รวมไปถึงการทำให้มีการติดต่อและการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ ในส่วนต่อไปจะขอกกล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่าย การก่อเกิดของเครือข่าย การสร้างเครือข่าย และความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย รายละเอียดในแต่ละส่วนมี ดังนี้

องค์ประกอบของเครือข่าย เครือข่ายต่าง ๆ มีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย

๗ อย่างด้วยกัน คือ

๑) มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย อาทิ เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหา และมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน หรือต้องการความช่วยเหลือ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกัน จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่าย จะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่าง ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงาน แต่ความต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคต ที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลาย ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้น จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามาก กับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ ส่วนตัวอยู่แล้วก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุด แม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิท จนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

๓) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน คำว่า ผลประโยชน์ ในที่นี้ครอบคลุม ทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (need) ของมนุษย์ ในเชิงปัจเจก (อ่านเรื่องแรงจูงใจในตอนท้าย) อาทิเช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาส ในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ เป็นต้น สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึง ผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรให้ทุกคนและต้องเพียงพอ ที่จะเป็แรงจูงใจ ให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับ เนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้รับร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์ มากกว่าได้หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมาก ในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) ในลักษณะเจ้านาย ลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่าย โดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

๕) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($๑+๑ > ๒$)

๖) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันการที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

๗) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกัน ผ่านทางการเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน เป็นต้น โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่าย ตามมาด้วยลักษณะของปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะทำให้เกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

การก่อเกิดของเครือข่าย เครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้นหรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่าย ออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑) เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คน มีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกัน หรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่ ๑๖ เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่ายเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่อาศัยความเป็นเครือญาติเป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิภาคนาเดียวกัน ที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้ง เป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้น จึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยาย เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิกได้กว้างขวางขึ้น เครือข่ายประเภทนี้

มักใช้เวลาก่อสร้างตัวที่ยาวนานแต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

๒) เครือข่ายจัดตั้ง เครือข่ายจัดตั้งมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือ การดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดัน ให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้อาศัยพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไปในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่าย จะได้รับการชี้แนะที่ดีดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพัน ระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคง รักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลงเมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อตั้ง

๓) เครือข่ายวิวัฒนาการ เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติ ตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/ องค์กรมารวมกัน ด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้าง เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่น ๆ มาแล้ว เกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง เครือข่ายที่วานี้ แม้จะไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรงตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุนก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งทำนองเดียวกัน กับเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

ประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย

(๑) ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะความรู้ประสบการณ์เครื่องมือ และสื่อ

(๒) ช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้อน

(๓) เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ ของทุกฝ่าย

(๔) ให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองจากรัฐ

(๕) ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน

(๖) ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

(๗) ทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ

และการยอมรับ

บทสรุป การสร้างเครือข่ายนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในปัจจุบัน เนื่องด้วยเครือข่ายเป็นการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิก ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน การรวมตัวเป็นเครือข่ายจึงควรทำในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือจุดแข็ง ของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (synergy) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายมักจะมีผลที่ดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน ดังนั้นการสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

ผู้ขอประเมินเห็นว่า การนำแนวคิดการสร้างเครือข่ายมาปรับใช้กับการทำงาน เนื่องจากสำนักงานแรงงานจังหวัดไม่มีหน่วยงานในระดับพื้นที่ แม้จะมีเครือข่ายอาสาสมัครแรงงาน เป็นกลไกในการทำงานร่วมกับทีมพี่เลี้ยงในระดับพื้นที่ แต่ไม่สามารถเข้าถึงครัวเรือนยากจนในมิติ ด้านรายได้ครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมาก อยู่กระจัดกระจาย แต่ละครัวเรือน มีปัญหาสลับซับซ้อนความต้องการแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการทำงานในพื้นที่เพิ่ม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนในมิติด้านรายได้ เข้าถึงบริการภาครัฐ ได้รับบริการ ด้านข้อมูลข่าวสารและสิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

๓.๑.๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี และได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี ตลอดจนการใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

"เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า ๓๐ ปี ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาทซึ่งคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองตลอดจนการใช้ความรู้และคุณธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตซึ่งต้องมี "สติปัญญา และความเพียร" เป็นที่ตั้ง ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในชีวิตที่แท้จริง ดังพระราชดำรัสที่ว่า

"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับ ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป..." (๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗)

"...การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้ หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้าน หรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่า ความต้องการก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก..." (๔ ธันวาคม ๒๕๓๙)

เนื้อหาที่พระราชทานมานี้ ใช้เป็นหลักในทางวิชาการและนำไปปฏิบัติในทุกสาขาวิชาในวงกว้างจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งนำไปจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ และฉบับที่ ๑๐ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศต่อไป

สมพร เทพสิทธิ์า (๒๕๔๘) ได้อธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาของประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๔๙ ได้ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาของประเทศ โดยมีแนวทางดังนี้ ๑) ทางสายกลางไม่พัฒนาไปในทางทิศใดทิศหนึ่งจนเกินไป เช่น ปิด หรือเปิดเสรีเต็มที่ เป็นต้น ๒) ความสมดุลและความยั่งยืน เน้นการพัฒนาในลักษณะองค์รวม ๓) ความพอประมาณ อย่างมีเหตุผล มีความพอดีทั้งในการผลิตและการบริโภค ๔) ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ๕) การเสริมสร้างคุณภาพคน เน้นให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต มิตรไมตรี เอื้ออาทร มีความเพียร มีวินัย มีสติ ไม่ประมาท พัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง

สมพร เทพสิทธิ์า (๒๕๔๘) ได้อธิบายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สอดคล้องกับ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธของ (Schumacher) นักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมัน ได้กล่าวว่า “สัมมาอาชีวะ” ซึ่งเป็นธรรมข้อหนึ่งในมรรคแปดของพระพุทธเจ้าเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ส่งเสริมให้มนุษย์มีมาตรฐานการครองชีพที่สูง โดยวัดจากจำนวนการบริโภค และถือว่าผู้ที่บริโภคมากจะ “อยู่ดีกินดี” กว่าผู้บริโภคน้อย แต่นักเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีความเห็นว่า การบริโภคเป็นเพียงมรรคที่จะนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี ดังนั้นจุดมุ่งหมายน่าจะอยู่ที่การทำให้การกินดีอยู่ดีมากที่สุดโดยการบริโภคให้น้อยที่สุดหัวใจของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ ความเรียบง่าย อหิสาธรรม และทางสายกลาง

สุเมธ ตันติเวชกุล (๒๕๔๙) ได้อธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน ก้าวไร เป็นต้น ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง ๔ ด้าน คือ ๑) มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินให้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีวะเพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น และมีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควร แก้อัตภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัว ที่อบอุ่นและเป็นสุข ๒) มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียง เน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเองโดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา ๓) มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมมีความสุขสงบประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือ เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาใจเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน ๔) มิติด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรม หมายถึงวิถีชีวิต (way of life) ของประชาชนเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้ เป็นสิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติคำอธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียงว่า "คือความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น"

องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับทั้งระดับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรและระดับประเทศได้โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สัจคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วงโดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัว และรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัย ทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้รัก สามัคคีไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรอบรู้รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขชีวิตดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียรมีสติและปัญญาบริหารจัดการการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน

การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกรโดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธา เชื่อมั่นเห็นคุณค่าและนำไปปฏิบัติด้วยตนเองแล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัวดำเนินชีวิต โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด ละ เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จัก คุณค่า รู้จักใช้และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคีสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาบนพื้นฐานของการแบ่งปันมุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปรวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลดีในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาและร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

ด้านเศรษฐกิจ ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป

ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดีเอื้ออาทรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคีสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว และชุมชนรักษาเอกลักษณ์ภาษา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกหลาน

ด้านเทคโนโลยีรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๐) ได้กล่าวถึงการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจังจะส่งผลให้ การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

เป้าประสงค์สุดท้ายเมื่อปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว สังคมก็จะอยู่ดี มีสุข เมื่อสังคมอยู่ดีมีสุขโดยยึดหลักจริยธรรม เราก็จะอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันทั้งในเชิงของจิตใจและสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ

ภาพที่ ๓ กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐

สรุปว่า แนวคิดการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ผู้ขอประเมินได้น้อมนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปปลูกฝังให้กลุ่มเป้าหมายครัวเรือนยากจนมีติด้านรายได้ ได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันให้มีความพอเพียงเหมาะสมกับฐานะตนเอง มีภูมิคุ้มกันเตรียมรับผลกระทบกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ยึดมั่นในการทำความดี ประกอบสัมมาชีพสุจริตเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวที่มั่นคงแข็งแรง ลดการพึ่งพิงสามารถยืนได้ด้วยลำแข้งตัวเอง

๓.๑.๒.๕ นโยบายกระทรวงแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

นโยบายสำคัญข้อ ๗ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านแรงงานกระทรวงแรงงาน (Big Data) และบูรณาการข้อมูลภาครัฐเพื่อการบริหารวางยุทธศาสตร์ด้านแรงงานหลักประกันทางสังคม อย่างเป็นระบบมีมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) พัฒนาการจัดทำระบบฐานข้อมูลของกระทรวงแรงงาน (Big Data) ในรูปแบบคลังสมอง การทำวิจัย และการเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลด้านแรงงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศยุคดิจิทัล

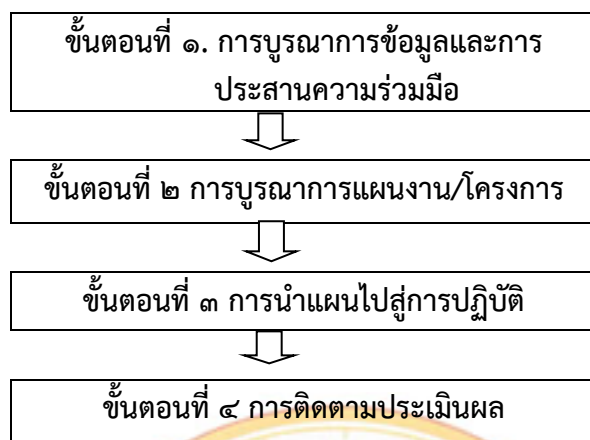
(๒) พัฒนาระบบการทำงาน เชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานภายใน กระทรวงทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการกำหนดการทำงานร่วมกันที่มีความชัดเจน มีการกำกับและติดตามการทำงาน เพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะระดับภูมิภาคให้แรงงานจังหวัด ในฐานะ CEO เป็นหลักในการบูรณาการการทำงาน ตลอดจนกำกับ ติดตามการทำงานระหว่างหน่วยงาน สังกัดกระทรวงแรงงานของแต่ละจังหวัดได้

ผู้ขอประเมินได้ยึดนโยบายกระทรวงแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ในเรื่องจัดทำระบบฐานข้อมูล และพัฒนาระบบการทำงานที่มีสำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นหลัก ในการบูรณาการการทำงาน เป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันให้การขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงาน เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยในมิติด้านรายได้ระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และระบบการทำงานที่มีเจ้าภาพหลัก จะทำให้การทำงานเป็นขั้นเป็นตอน มีระบบที่ชัดเจนจะส่งผลให้งานสำเร็จลุล่วงตามแนวทางที่วางไว้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๑.๓ ข้อเสนอ

ผู้ขอประเมินมีความเห็นว่าสำนักงานแรงงานจังหวัด เจ้าภาพหลักในการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขจัดความยากจน ยังไม่สามารถขับเคลื่อนเข้าถึงครัวเรือนยากจนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน ขาดการบูรณาการแผนงาน/โครงการ การประสานงานที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดและภาคีเครือข่าย ผู้ขอประเมิน จึงขอเสนอแนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนมิติด้านรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยกระบวนการบูรณาการข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย แผนงาน/โครงการร่วมกัน การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามผลอย่างต่อเนื่องร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยมีสำนักงานแรงงานจังหวัดเป็นแกนหลักในการดำเนินการ ดังนี้

ภาพที่ ๔ แนวทางการบูรณาการภารกิจด้านแรงงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ขจัดความยากจนมิติด้านรายได้

ขั้นตอนที่ ๑ การบูรณาการข้อมูลและการประสานความร่วมมือ

๑) สำนักงานแรงงานจังหวัดประสานหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานลงพื้นที่ประชุมร่วมกับทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ ซึ่งแจ้งภารกิจด้านแรงงานที่เกี่ยวกับแผนบูรณาการแก้ไขปัญหา มิติด้านรายได้ในภารกิจด้านการส่งเสริมอาชีพและงานทำในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน ให้ทีมปฏิบัติการอำเภอ ทีมพี่เลี้ยง และเครือข่ายอาสาสมัครแรงงาน เพื่อนำองค์ความรู้ไปคัดแยกวิเคราะห์ ปัญหาความต้องการช่วยเหลือให้ถูกต้องตรงกับภารกิจของกระทรวงแรงงานและความต้องการ ของประชาชน

๒) ประสานข้อมูลครัวเรือนตกเกณฑ์มิติด้านรายได้ ที่มีความต้องการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในภารกิจด้านแรงงาน จากศูนย์ขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) รวบรวมข้อมูลจำแนกประเภทความต้องการ เป็นรายอำเภอ

๓) นำข้อมูลความต้องการในเบื้องต้นตรวจทานความถูกต้อง จำแนกประเภท ความช่วยเหลือในการหางานให้ทำและพร้อมที่จะทำงานและการพัฒนาทักษะฝีมือ กลั่นกรองเฉพาะ ครัวเรือนที่มีความพร้อมและต้องการความช่วยเหลือจริง ๆ หากข้อมูลยังไม่ชัดเจน เช่น ต้องการฝึกอาชีพ แต่ไม่ระบุหลักสูตรการฝึก หรือต้องการทำงานแต่ไม่ระบุประเภทงาน เป็นต้น ประสานเครือข่ายอาสาสมัคร แรงงานสำรวจข้อมูลให้สมบูรณ์อีกครั้ง และจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนพร้อมที่จะส่งต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ ๒ การบูรณาการแผนงาน/โครงการ

๑) สำนักงานแรงงานจังหวัด จัดประชุมคณะทำงานการช่วยเหลือในมิติ ด้านรายได้ รับทราบข้อมูลความต้องการเพื่อวางแผนการช่วยเหลือตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หากต้องการด้านพันธุ์พืช เลี้ยงสัตว์ ประสานส่งต่อหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องการฝึกอาชีพ อาชีพเสริม หางานให้ทำ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานรับผิดชอบ เป็นต้น

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนงาน/โครงการ ที่มีภารกิจสอดคล้องกับเมนูแก้จนมิติด้านรายได้มาคู่ว่าแผนงาน/โครงการ กิจกรรมใดที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานเหมือนกันควรบูรณาการร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ไม่ซ้ำซ้อน ประหยัดงบประมาณ แต่ผลประโยชน์ต่อประชาชนคงเดิม

ขั้นตอนที่ ๓ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

๑) ดำเนินการช่วยเหลือตามโครงการ/กิจกรรม เมนูแก้จนมิติด้านรายได้ จำแนกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) แผนงาน/โครงการ ที่มีงบประมาณดำเนินการเองได้ด้วยหน่วยงานเดียว สามารถดำเนินการได้ทันที ๒) แผนงาน/โครงการที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานเหมือนกันมากกว่า ๑ หน่วยงาน และมีงบประมาณให้บูรณาการกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งนี้ ในการดำเนินโครงการต้องอาศัยความร่วมมือกับกลไกเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน มีส่วนร่วมเพื่อให้การบริหารแผนงาน/โครงการประสบความสำเร็จ

๒) หน่วยงานดำเนินการ รายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานแรงงานจังหวัดรวบรวมส่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพื่อบันทึกการแก้ไขปัญหาในระบบ Logbook

ขั้นตอนที่ ๔ การติดตามประเมินผล

๑) ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ติดตามผลการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคขณะดำเนินโครงการ และหลังดำเนินโครงการว่าบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

๒) ติดตามประเมินแล้วพบว่ายังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ไม่สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนให้พิจารณาต่อยอดการช่วยเหลือจากแผนงาน/โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำจากงบประมาณปกติ เช่นโครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านอาชีพ กระทรวงแรงงาน กิจกรรมพัฒนาทักษะฝีมือ โครงการฝึกอบรมแรงงานเฉพาะกลุ่มเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ โครงการเพิ่มอาชีพ เพิ่มรายได้ เป็นต้น หรือสำนักงานแรงงานจังหวัด บูรณาการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานจัดทำแผนงาน/โครงการ เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณจากแหล่งงบประมาณอื่น เช่น งบประมาณจังหวัด งบจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีอาชีพและงานทำที่มั่นคงสามารถเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

๓.๒ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๓.๒.๑ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น

๓.๒.๑.๑ ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจาก ศจพ.อ. ไม่ชัดเจนเกิดจากทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ และทีมพี่เลี้ยงที่ลงไปวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ ไม่เข้าใจภารกิจของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานทุกด้าน จึงคัดกรองปัญหาและจัดวางภารกิจของกระทรวงแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๓.๒.๑.๒ กลุ่มเป้าหมายไม่ทราบข้อมูลข่าวสารและภารกิจทำให้บริการของกระทรวงแรงงาน ทั้งที่มีกลไกเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานขับเคลื่อนในพื้นที่แต่ไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถขอรับบริการความช่วยเหลือจากกระทรวงแรงงานได้ตามความต้องการ

๓.๒.๑.๓ แผนงาน/โครงการ ด้านการส่งเสริมอาชีพของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ที่มีงบประมาณส่วนใหญ่ต้นสังกัดกำหนดแผนการดำเนินงานในไตรมาสที่ ๑ – ๒ แต่ภารกิจดำเนินงานขจัดความยากจน รัฐบาลกำหนดดำเนินการในไตรมาสที่ ๔ ทำให้การขับเคลื่อนภารกิจด้านแรงงานไปสู่กลุ่มเป้าหมายไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร

๓.๒.๒ แนวทางการแก้ไข

๓.๒.๒.๑ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ลงพื้นที่ประชุมร่วมกับทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ ทีมพี่เลี้ยง และอาสาสมัครแรงงานชี้แจงภารกิจด้านการส่งเสริมอาชีพและงานทำที่เกี่ยวกับเมนูการแก้ไขปัญหามิติด้านรายได้ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน เพื่อนำองค์ความรู้ลงไปวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่ สามารถคัดแยกวิเคราะห์ปัญหาความต้องการช่วยเหลือให้ถูกต้องตรงกับภารกิจของกระทรวงแรงงานและความต้องการของประชาชน

๓.๒.๒.๒ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สร้างและขยายเครือข่ายในพื้นที่/ชุมชนเพิ่ม เช่น เครือข่ายผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายอาสาสมัครแรงงานระดับหมู่บ้าน เป็นต้น พร้อมปรับวิธีการทำงานเชิงรุกมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบข้อมูลข่าวสารทำให้เข้าถึงบริการด้านแรงงานครอบคลุมทั่วถึง

๓.๒.๒.๓ ขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการปกติที่ไม่ใช้งบประมาณ หรือบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น ส่วนราชการที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหามิติด้านรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน เป็นต้น

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีฐานข้อมูล TPMAP ครั้วเรือนตกเกณฑ์ความยากจนมิติด้านรายได้ ที่ต้องการความช่วยเหลือในการกิจของกระทรวงแรงงาน ที่สมบูรณ์ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน

๔.๒ ครั้วเรือนตกเกณฑ์ความยากจนมิติด้านรายได้ ที่ต้องการความช่วยเหลือในการกิจของ กระทรวงแรงงาน ด้านการหางานทำและไม่เลิกงาน หรือต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครั้วเรือน ได้รับความช่วยเหลือให้มีอาชีพ และงานทำ ครอบคลุมทุกครั้วเรือน

๔.๓ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำงานร่วมกันเป็นทีมภายใต้คำขวัญ “รวมกันเป็นหนึ่งเป็นที่พึ่งของประชาชน” ผลักดันแผนงาน/โครงการด้านแรงงานให้ตอบสนอง ต่อความต้องการของประชาชนส่งผลต่อภาพลักษณ์อันดีของของกระทรวงแรงงานให้เป็นที่ยอมรับ ของผู้บริหารระดับกระทรวง จังหวัด และประชาชนในพื้นที่

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ ร้อยละ ๗๐ ของครั้วเรือน/บุคคล ตกเกณฑ์ในมิติด้านรายได้ที่ต้องการทำงานและไม่เลิกงาน หรือต้องการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพ ได้รับความช่วยเหลือจนสามารถมีอาชีพ มีงานทำ และรายได้เพิ่มภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๕.๒ ร้อยละ ๓๐ ของครั้วเรือน/บุคคล ที่ผ่านการพัฒนาทักษะฝีมือสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ ได้จริง จนสามารถนำไปลดรายจ่ายในครั้วเรือนได้ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๕.๓ ประชาชนมีความพึงใจต่อการให้บริการไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕

กระทรวงแรงงาน

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (๒๕๕๖). การคิดเชิงบูรณาการ (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: บริษัท ชัคเชส มีเดีย.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (๒๕๕๑). การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา. สืบค้น ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.northphc.org/doc/net.ppt>.
- จักรวาล สุขไมตรี. (๒๕๖๑). เทคนิคการประสานงานในองค์กร. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปีที่ ๕ ฉบับ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๑ ; กาฬสินธุ์.
- ฐาปนา ฉิ้นไพศาล และ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ. (๒๕๕๓). การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- นฤมล นิราทร. (๒๕๔๓). ความหมายของเครือข่าย. สืบค้น ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <https://sites.google.com/a/pho.ac.th/krukai/network/hnwy-thi-/hwam-hmay-khxng-kherux-khay>.
- บุญช่วย สายราม. (๒๕๕๙๗). กลยุทธ์พื้นฐานสำหรับการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้น ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/๕๖๖๓๕>.
- ปวีณา จันทรประดิษฐ์. (๒๕๕๖). การประสานงาน. สืบค้น ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <https://sosk.pres.tsu.ac.th/research/files/๒๕๐๘๒๐๐๙๐๓๒๕๕๒๐๘๒๕-๒>.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (๒๕๓๕). พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้น ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.chaipat.or.th>.
- รัตนภรณ์ ศรีพยัคฆ์. (๒๕๕๓). เทคนิคการประสานงาน. เอกสารความรู้ สดร.ลำดับที่ ๑๘/๒๕๕๓. สืบค้น ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.stabundamerong.go.th>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๕). ศัพท์ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อุดมการพิมพ์.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (๒๕๓๕). การสร้างทีมงาน. สืบค้น ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.gotoknow.org>.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนผล. (๒๕๖๒). การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration). กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สมบัติ อ่างรังธัญวงศ์. (๒๕๕๕). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สมพร เทพสิทธิ. (๒๕๔๘). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (๒๕๔๖). คู่มือคำอธิบายและแนวปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. สืบค้น ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก: <http://www.opdc.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๔๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔). สืบค้น ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.nesdb.go.th>.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (๒๕๖๕). นโยบายกระทรวงแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๖๕.

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.

สุนันทา เลานันนนท์. (๒๕๕๑). การสร้างทีมงาน. กรุงเทพฯ: ดีดีบุ๊กส์ไตร์.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (๒๕๔๙). ใต้เบื้องยุคลบาท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

อริปต์ย์ คลี่สุนทร. (๒๕๒๗). การเขียนโครงการจากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ Project writing:

From idea into Practice. สืบค้น ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕,

จาก <https://piantornandvishakarn.blogspot.com/๒๐๑๔/sar htm>.

Dye TR (1981). Understanding publicy. (๔th ed) New York: Prentice Hall.

